Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 176 (7666).

12 СЕНТЯБРЬ ШАНБА 1981 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

Жиззах области полизчилари зафар қучдилар. Қабул пунктларига 125 минг тоннадан зиёд ширин-шакар полиз маҳсулотлари етказиб берган миришкорлар республикада биринчи бўлиб давлат планини бажаришди.

Бу муваффақиятга 6 минг тонналик хирмон уйган Пахтакор райони полизчилари муносиб ҳисса қўшдилар. Жиззах, Зарбдор, Мирзачўл районларида ҳам мажбурият ҳисобига қовун-тарвуз топширилмоқда.

Ҳали далаларда ҳосил кўп. Ватанимиз пойтахти Москва, Сибирь, Узоқ Шарқ областлари меҳнаткашлари, БАМ бунёдкорларига 116 минг тонна ширин-шакар қовун-тарвуз етказиб берган чўлқуварлар яна 20 минг тонна ҳосил топшириш учун тер тўкишмоқда.

* * *

Киров райони (Фарғона области) қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга дон топшириш юзасидан белгиланган топшириқни бажардилар. Ватан хирмонига 4777 тонна сара дон тўкилиб, йиллик план 156 процент қилиб бажарилди. Ғаллакорлар бу муваффақиятга ҳосилдорликни ошириш, айни пайтда бир бошоқ ҳам ғалла ва маккажўхорини нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш ҳисобига эришдилар.

Улкан хирмонга «Бешариқ» совхози ғаллакорлари 1260 тонна, Киров номли совхоз 1081 тонна, «Октябрь 40 йиллиги» совхози 982 тонна, «Партия XX съезди» совхози 774 тонна сифатли дон тўкиб катта ҳисса қўшдилар.

Район ғаллакорлари айни пайтда етарли миқдорда буғдой, арпа, сули, маккажўхори уруғини ғамлаб олишди. Шу кунларда келаси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин яратилаётир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1981 йил 11 сентябрда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг III пленуми бўлиб ўтди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** «КПСС XXVI съезди қарорлари асосида пахтачиликни янада интенсивлаш ва пахта сифатини ошириш тадбирлари тўғрисида» доклад қилди.

Музокараларда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов**, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Камолов**, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари **А. Каримов**, Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхозининг директори **Д. Алибоев**, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари **В. А. Хайдуров**, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимов**, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри **А. А. Уркинбоев**, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **А. Каримов**, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси **Е. А. Губина**, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **С. Мамарасулов**, Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари **Т. Боймиров**, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **Р. Ғоипов**, Тошкент трактор заводи партия комитетининг секретари **Х. Н. Шагиев**, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари **М. Камолов**, Зайцев номли Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот институтининг директори **С. Мираҳмедов**, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари **Ҳ. Умаров**, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **М. Худойберганов**, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри **И. Ҳ. Жўрабеков** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди.

Пленум саноат, транспорт, алоқа корхоналари, қурилишлар, колхозлар, совхозлар, ташкилотлар ва муассасалар меҳнат коллективларининг СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш ва КПСС XXVI съезди қарорларини муваффақиятли бажариш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тугаллади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ III ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШ ВА ПАХТА СИФАТИНИ ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг «КПСС XXVI съезди қарорлари асосида пахтачиликни янада интенсивлаш ва пахта сифатини ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладини тинглаб ва муҳокама қилиб зўр мамнуният билан қайд этадики, КПССнинг аграр сиёсати изчиллик билан муттасил амалга оширилаётганлиги, партиямиз Марказий Комитети, шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев доимо эътибор бериб, катта ёрдам кўрсатаётганликлари туфайли республикада пахтачилик барқарор, юксак суръатлар билан ривожланиб бормоқда.

Ўнинчи беш йиллик мобайнида давлатга 28,5 миллион тонна—тўққизинчи беш йилликдагига қараганда 4 миллион тонна кўп пахта сотилди, ўсишнинг 61 проценти ҳосилдорликни ошириш йўли билан олинди, 1980 йилда рекорд ҳосил етиштирилди — биринчи марта 6 миллион 245 минг тонна, шу жумладан 357 минг тонна ингичка толали пахта тайёрланди.

Қорақалпоғистон АССР ва республиканинг барча областлари пахта етиштиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Партия ва ҳукумат пахтакорларнинг жасоратига юксак баҳо бердилар. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг самимий табрикномаси олинди, республика Ватаннинг олий мукофоти — Ленин орденига учинчи марта сазовор бўлди.

Республикада пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари интенсив омиллар — колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, ирригация ва мелиорацияни кенгайтириш, янги ерларни ўзлаштириш, химиялаш ва комплекс механизациялаш, техника тараққиётини жадаллаштириш асосида ривожлантирилмоқда. Пахтани етиштириш ва йиғиб-териб олишнинг механизациялаштирилган технологияси ўзлаштирилиб, кенг қўлланилмоқда. Ҳамма жойда пахта-беда алмашлаб экиш ўзлаштирилмоқда, деҳқончилик маданияти юксалтирилди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаш ва концентрациялаш юзасидан катта-катта тадбирлар амалга оширилди.

Беш йиллик мобайнида 465 минг гектар янги суғориладиган ер фойдаланишга топширилди, далаларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасидаги ишларнинг катта ҳажми бажарилди, ерлар яхшилаб текисланмоқда, суғориш системалари қайта қурилмоқда ва эскидан ҳайдалиб келинадиган ерларни сув билан таъминлаш яхшиланмоқда. Ерларни икки ярусли шудгорлаш, туксизлантирилган чигитларни аниқ экиш, механизмлар ёрдамида чеканкалаш каби усуллар кенг қўлланилмоқда. Қатор ораларига ишлов бериш ва бошқа сермеҳнат жараёнлар батамом механизациялаштирилган. Бултур пахта териш машиналари билан салкам тўрт миллион тонна пахта — ҳосилнинг 64 проценти териб олинди. Пахтачиликда меҳнат унумдорлиги 1975 йилдагига нисбатан 16 процент ошди, ҳар гектар экинзордан олинган соф фойда кўпайди.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа барча тармоқларида юксак кўрсаткичларга эришилди. Давлатга дон, мева-сабзавот, гўшт, сут ҳамда деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини сотиш юзасидан беш йиллик топшириқлари анча ошириб бажарилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми пахтачиликни ҳамда деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа тармоқларини ривожлантиришдаги муваффақиятларга муносиб баҳо бериб, айни вақтда республикада пахта етиштиришни янада кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш учун ҳали тўлиқ фойдаланилмай қолган резервлар мавжуд, деб ҳисоблайди. Айрим районлар ва хўжаликлар ҳали кам ҳосил олмоқдалар, план топшириқлари ҳамда социалистик мажбуриятларини бажармаяптилар, машина теримига, пахтанинг сифатини яхшилашга етарлича эътибор бермаяптилар.

Баъзи партия комитетлари, Қишлоқ хўжалиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари, «Госкомсельхозтехника», «Главсредазирсовхозстрой», «Госкомводстрой» ва уларнинг жойлардаги органлари суст контроллик қилаётганликлари натижасида бир қанча хўжаликларда ҳали ер-сув ресурсларидан, минерал ўғитлар ва химикатлардан қониқарсиз фойдаланиш фактлари мавжуд, пахта-беда алмашлаб экиш, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши биологик кураш методлари секинлик билан ўзлаштирилмоқда. Туксизлантирилган чигитни аниқ экиш, ғўзани механизмлар билан чеканка қилиш ҳамда бошқа илғор усулларни қўллаш топшириқлари бажарилмаяпти. Техникадан ғоят унумли фойдаланиб, унинг асралишини таъминлашга, қишлоқ хўжалигида инженер-техник хизматининг яхшиланишига ҳамма жойда ҳам етарлича эътибор бериляпти, деб бўлмайди. Ана шуларнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигининг ўсишини тўхтатиб қўяди, пахтанинг таннарҳи ошиб кетишига олиб келади.

Сув хўжалиги қурилишида план интизомини бузиш, капитал маблағларни сочиб юбориш, техника ва моддий ресурслардан суст ва тўлиқ фойдаланмаслик ҳоллари мавжуд, янги совхозларни барпо этиш ишлари ерларни ирригация жиҳатдан ҳозирлаб қўйишдан орқада қолмоқда. Пахта тозалаш саноатида қуритиш-тозалаш машина-ускуналаридан суст фойдаланилишига, пахтанинг қониқарсиз асралишига йўл қўйилмоқда, бу эса пахтанинг сифати ёмонлашувига ва толанинг чиқиши камайиб кетишига олиб келади.

Бутуниттифоқ «Союзмашхлопководство» бирлашмаси ва «Узхлопкомаш» саноат корхоналарининг қувватларини сусткашлик билан оширмоқда, бунинг натижасида колхоз ва совхозларнинг пахтачилик техникасига ҳамда пахта тозалаш саноатининг машина-ускуналарга бўлган талаб-эҳтиёжлари қондирилмаяпти. Янги техникани ишлаб чиқариш секинлик билан ўзлаштирилмоқда.

Қишлоқ хўжалик фани муассасаларининг ишида, айниқса, деҳқончиликнинг зона системаларини вужудга келтириш, серҳосил, тезпишар, вилтга чидамли ғўза навларини яратиш, янада мўл ҳосил олиш агротехникасини ишлаб чиқиш ва шу каби масалалар хусусида камчиликлар мавжуд.

Баъзи партия комитетларининг иш савияси КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съездининг талабларига мос келмаяпти. Улар пахтачиликдаги ишларнинг аҳволини чуқур анализ қилмаяптилар, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органларининг, хўжаликлар раҳбарларининг пахтачиликни интенсивлашни кучайтириш ва пахта сифатини яхшилаш борасидаги фаолиятини суст назорат қилмоқдалар, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги пастлиги фактларига тоқат қилиб келмоқдалар. Корхоналар ва хўжаликларнинг бошланғич партия ташкилотлари маъмуриятни назорат қилиш ҳуқуқидан етарлича фойдаланмаяптилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми қарор қилади:

1. Ўн биринчи беш йилликда пахтачиликни юксак суръатлар билан ривожлантиришни, пахта етиштиришни асосан ҳосилдорликни ошириш йўли билан янада кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашни таъминлаш партия ташкилотлари, совет, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органлари, колхоз ва совхозлар фаолиятининг бош вазифаларидан бири, деб ҳисоблансин. Ер-сув ва меҳнат ресурсларидан, моддий-техни-

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ III ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ СССР 60 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ ВА КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИШ ЮЗАСИДАН ҚАБУЛ ҚИЛГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми шуни мамнуният билан қайд этадики, барча совет кишилари сингари республика меҳнаткашлари ҳам КПСС XXVI съездининг тарихий қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, Ленин ишининг содиқ давомчиси, замонамизнинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби, тинчлик ва халқ бахт-саодати учун толмас курашчи ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг съездда қилган докладида илгари сурилган қоидалар ва вазифаларни баланд руҳ билан амалга оширмоқдалар.

Съезд қарорларини бажариш юзасидан қизғин иш республикада кўп миллатли совет халқининг буюк байрами — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигига тайёргарлик бошланган бир пайтда давом этмоқда. Мамлакатимиз бу санани 1982 йилнинг декабрида нишонлайди.

СССРнинг ташкил этилганлиги — пролетар интернационализми ғояларининг ишончли ғалабаси, Коммунистик партия ленинча миллий сиёсати амалга оширилганлигининг самарали натижасидир. СССРнинг ташкил этилганлиги Ўзбекистон ССРнинг, барча қардош республикаларнинг сиёсий, социал-иқтисодий ва маданий тараққиётида муҳим роль ўйнади.

СССРнинг тузилганлиги — амалдаги марксизм-ленинизмнинг ёрқин далилидир. Коммунистик партия революцион таълимотга таяниб, барча меҳнаткашларнинг муҳим манфаатларини ифода этиб, мамлакатимиздаги барча миллатлар ва элатларни ягона интернационал қардошликка жипслаштирди, уларнинг куч-ғайратларини янги жамиятни — ривожланган социализм жамиятини барпо этишга йўналтирди.

СССР халқларининг дўстлиги — социализм улуғвор ғалабаларидан бири бўлиб, энг олижаноб мақсад — коммунизм қуриш йўлида СССРдаги барча халқлар ижодий бунёдкорлигининг битмас-туганмас манбаи бўлиб хизмат қилади.

Совет Иттифоқи ер куррасида кўлами ва чуқурлиги жиҳатидан мисли кўрилмаган социал-сиёсий ўзгаришларда жуда катта роль ўйнади ва бунга ғоят катта таъсир ўтказмоқда, тинчлик, озодлик ва социал тараққиёт учун курашда бутун тараққийпарвар инсониятнинг мустаҳкам таянчи ва содиқ иттифоқчисидир. Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети, Совет ҳукумати, шахсан Л. И. Брежневнинг Ватанимиз иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, социалистик ҳамдўстликнинг халқаро позицияларини мустаҳкамлаш соҳасидаги изчил ва тинимсиз фаолияти 35 йилдан кўпроқ вақт давомида совет кишиларининг тинч ҳаётини таъминлади.

Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари СССР 60 йиллиги юбилейини коммунистик қурилишда янгидан-янги ютуқлар билан нишонлашга интилмоқдалар. Бу эса республикада байрам шарафига бошланган социалистик мусобақада, иш самарадорлиги ва сифатини янада оширишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, ўн биринчи беш йиллик топшириқларини сўзсиз амалга оширишга қаратилган ватанпарварлик ташаббусларида ўз ифодасини топмоқда.

Республикадаги бир қанча шаҳарлар ва районлар, меҳнат коллективлари шонли юбилейни кутиб ола туриб, «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — олтмиш зарбдор ҳафта!» шиори остида ватанпарварлик ҳаракатини авж олдириб юборишга даъват этдилар.

Корхоналар, қурилишлар, колхоз ва совхозлар, ташкилотлар ва муассасаларнинг коллективлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш ва КПСС XXVI съезди қарорларини муваффақиятли бажариш юзасидан ўз зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар.

Республика саноат корхоналарининг меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига ўн биринчи беш йилликнинг икки йили планини муддатидан илгари бажаришни белгиламоқдалар. Беш йиллик бошидан буён пландан ташқари 700 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади, қўшимча равишда 500 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилади. Ишлаб чиқариш ҳажми 1980 йилдаги даражадагига нисбатан 14 процент кўпайтирилади. Меҳнат унумдорлигини камида 8 процент оширишга эришилади.

Пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳисобига 200 минг тонна минерал ўғит, 16 минг тонна пўлат ва прокат, 230 та трактор, 150 та пахта териш машинаси, 50 минг тонна пахта толаси, 20 минг тонна ўсимлик мойи ва кўпгина бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Металл, ёқилғи, ёнилғи-мойлаш материалларини янада тежаш юзасидан сабот билан олиб борилаётган иш давом эттирилади, камида 1200 миллион киловатт-соат электр энергиясини тежаш мўлжалланмоқда.

Капитал қурилишда 1981—1982 йиллардаги пудрат ишлари программасининг муддатидан илгари бажарилиши таъминланади. Фан ва техника ютуқларини, меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини жорий этиш асосида шу давр ичида меҳнат унумдорлиги 7 процент оширилади. Қурилиш-монтаж ишлари йиллик ҳажмининг 60 проценти, уй-жой қурилишининг эса камида 80 проценти бригада пудрати методи билан бажарилади. Ишлаб чиқариш қувватлари, уй-жойлар ва маданий-маиший объектлар бир меъёрда, қурилиш сифати юксак бўлган ҳолда фойдаланишга топширилади. Пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 12,5 миллион квадрат метр уй-жой қурилади. Барча куч ва маблағлар ишга тушириладиган энг муҳим объектларга максимал даражада тўпланиб, битказилмаган қурилишларни шу йўл билан 10 процент камайтиришга эришилади.

Пирик саноат комплексларини қисқа муддатларда қуриш тажрибасидан фойдаланиш, қурилиш ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва бошқаришни такомиллаштириш асосида ишлаб чиқариш қувватлари ва объектларини, шу жумладан Навоий ГРЭСида 210 минг киловатт қувватли ўн иккинчи блокни, Олмалиқ химия заводида олтингугурт ишлаб чиқарадиган қувватларни ва Фарғонадаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида аммиак ишлаб чиқариш қувватини, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида, Тошкент трактор заводида янги қувватларни, Андижон, Бухоро тўқимачилик комбинатларида тўқув ишлаб чиқаришининг иккинчи навбатини, кичик шаҳарларда ва район марказларида шу комбинатларнинг ўн тўртта филиалини, Сурхондарё областидаги «СССР 50 йиллиги» совхозида чорвачилик комплексини ўз вақтида ва муддатидан илгари ишга тушириш таъминланади, 200 минг гектар суғориладиган янги ерлар ўзлаштирилади, Тюменда 60 километр узунликдаги автомобиль йўли қурилиб фойдаланишга топширилади. РСФСРнинг Ноқоратупроқ зонасида 70 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади, 30 минг гектар янги ерлар, 55 минг квадрат-метр уй-жой ҳамда бошқа коммунал-маиший ва ишлаб чиқариш объектлари муддатидан илгари фойдаланишга топширилади.

(Давоми тўртинчи бетда).

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 11 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун— областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Фарғона	1,61	6,01
Бухоро	2,00	5,11
Сурхондарё	1,50	4,92
Қашқадарё	0,57	2,11
Андижон	0,37	1,41
Наманган	0,31	0,61
Тошкент	0,14	0,49
Сирдарё	0,09	0,27
Самарқанд	0,01	0,01
Жиззах	0,01	0,01
Хоразм	—	—
ҚҚАССР	—	—
Республика бўйича:	0,61	1,96
Шу жумладан ингичка толали пахта:		
Бухоро	2,66	8,05
Сурхондарё	1,39	4,64
Қашқадарё	0,11	0,39
Наманган	—	—
Республика бўйича:	1,10	3,59

ТУНИС — ТОШКЕНТ:

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК

Ўзбекистон пойтахтида Тошкент билан биродарлашган Тунис шаҳри кунлари зўр муваффақият билан ўтди.

Тунис кунлари қатнашчилари Тошкент корхоналарининг меҳнаткашлари билан, жамоатчилик вакиллари билан учрашдилар. Тунислик артистлар томошабинларни мазкур мамлакатнинг халқ қўшиқлари ва рақслари билан таништирдилар. Делегация Самарқандга сафар қилди.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетида Тунис — Совет дўстлигига бағишланган катта митинг ўтказилди. Митинг қатнашчилари Ўзбекистон пойтахти билан Тунис пойтахти ўртасида мустаҳкамланиб бораётган дўстона алоқалар, Совет ва Тунис халқларининг қардошлиги ва бирдамлиги тўғрисида гапирдилар.

Тунис университетининг вакили Бин Мами араб халқлари маданияти тўғрисида ТошДУ ўқитувчилари ва студентлари ҳузурида лекция ўқиди.

Тунис шаҳри мэри Закария бин Мустафо ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов Тошкентда Тунис кунлари якунлари тўғрисида, ҳар иккала шаҳар ўртасидаги дўстона алоқаларни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш ҳақида қўшма ахборот имзоладилар.

11 сентябрь куни Тунис делегациясини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. Б. Усмонхўжаев қабул қилди. (ЎзТАГ).

ПЛАНЛАШТИРИШ ПРОБЛЕМАЛАРИГА ДОИР КОНФЕРЕНЦИЯ

Ҳунар-техника таълими ходимларининг уч кун давом этган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси Тошкентда ўз ишини ниҳоясига етказди. Конференция қатнашчилари — олимлар ва педагоглар, ҳунар-техника таълими республика ва маҳаллий органларининг, план муассасаларининг раҳбарлари, министрликлар ва идораларнинг вакиллари, билим юртларининг директорлари КПСС XXVI съезди қарорлари асосида ҳунар-техника таълими системасида малакали ишчилар тайёрлашни планлаштиришни такомиллаштириш проблемаларини муҳокама қилдилар, бу проблемаларни энг кўп самарали ҳал этиш йўллари ва методларини аниқлаб олдилар.

Конференция ишида Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. Умаров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ И. Ҳ. ЖЎРАБЕКОВга «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИРРИГАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йил, самарали ишлаганлиги, республика сув хўжалигини ривожлантиришга катта шахсий ҳисса қўшганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри ўртоқ Исмоил Ҳакимович **Жўрабековга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор»** фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Г. ҲАЙДАРОВА.

Тошкент шаҳри, 1981 йил 11 сентябрь.

СИМПОЗИУМ ТУГАДИ

Ҳозирги Осиё проблемаларига бағишланган IV Совет — Америка симпозиуми 11 сентябрь куни Тошкентда ўз ишини тугаллади. Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатларидан келган таниқли олимлар — шарқшунослик соҳасидаги мутахассислар тадқиқотларнинг натижаларини ўртоқлашдилар, Осиё қитъаси мамлакатларидаги ҳозирги аҳвол, уларни иқтисодий ва социал ривожлантириш тенденциялари, Ер куррасининг шу регионидаги халқларнинг хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ бир қанча масалаларни муҳокама қилдилар.

Делегацияларнинг раҳбарлари — СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг директори, академик Е. М. Примаков ва Шарқий Осиёни ўрганиш институтининг директори, Калифорния университетининг профессори Роберт А. Скалапино охирги мажлисда симпозиумга якун ясадилар. (ЎзТАГ).

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШ ВА ПАХТА СИФАТИНИ ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Бутун совет халқи каби республикамиз меҳнаткашлари ҳам КПСС XXVI съезди тарихий қарорлари туфайли жўш урган юксак меҳнат ғайрати ва сиёсий активлик вазиятида яшамоқдалар ва ишламоқдалар. Съезднинг замонамиз жуда турли-туман соҳаларини ўз ичига олувчи қарорлари совет жамиятининг партия, давлат, хўжалик ва маданий қурилиши барча жиҳатларига, социалистик ҳамдўстликни ривожлантиришга, бошқа революцион кучларнинг фаолиятига, планетамиздаги воқеаларнинг бутун боришига чуқур таъсир ўтказмоқда ва бундан буён ҳам узоқ вақтгача чуқур таъсир ўтказаверади.

КПСС XXVI съезди совет халқини аниқ ва сафарбар этувчи иш программаси билан қуроллантирди. Тинч бунёдкорликдан иборат инсонпарварлик ғояси руҳи билан суғорилган съезд қарорлари бутун дунёда социализмнинг жозиба кучини кўпайтирмоқда.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг қардош партиялар ҳамда социалистик давлатлар раҳбарлари билан ўтказилган Қрим учрашувлари буни янги куч билан тасдиқлади. Қримдаги учрашувларда жаҳон сиёсатининг энг асосий проблемалари, социалистик давлатларни ривожлантиришнинг энг муҳим вазифалари муҳокама қилинди, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг ташқи сиёсати зарур тарзда мувофиқлаштириб олинди.

Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам партиямизнинг доно ички ва ташқи сиёсатини, Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитет ва унинг Сиёсий бюроси жўшқин фаолиятини якдиллик билан қизғин маъқулламоқдалар.

Партиянинг ички ва ташқи сиёсат соҳасида съезд ишлаб чиққан улуғвор планлари ҳар бир меҳнат коллективидан, ҳар бир коммунистдан янада юксак даражада ишлашни, ўз фаолиятига практикасига чинакам ленинча услуб ва методларни янада сабот билан жорий этишни талаб қилади.

Шу билан бирга Леонид Ильич Брежневнинг юксак масъулият туйғуси, коммунистик, онгли интизом янгиликни тинимсиз излаш билан, шу янгиликни қўллаб-қувватлаш билан, доимий ташаббускорлик — ҳар жойда ва ҳар ишда ташаббускорлик билан узвий равишда боғлаб олиб борилиши лозим, деган сўзларини доимо эсда тутмоқ керак.

КПСС Марказий Комитети мамлакатни иқтисодий ва социал жиҳатдан янада ривожлантиришнинг XXVI съезд ишлаб чиққан улуғвор программасини бажариш юзасидан изчиллик ва сабот билан зўр иш олиб бормоқда, партия ташкилотларининг, бутун халқнинг куч-ғайратларини ўн биринчи беш йилликнинг бош вазифасини ҳал этишга — совет кишиларининг фаровонлигини ва маданиятини ҳар томонлама юксалтиришга қаратмоқда.

Партия қишлоқ хўжалик маҳсулотини, аввало унинг мамлакат аҳолиси учун жуда зарур бўлган турларини кўпроқ етиштиришга биринчи даражали аҳамият бермоқда.

Шу муносабат билан пахтачиликни янада юксалтириш ғоят катта аҳамиятга эгадир. XXVI съезд республика олдига ўн биринчи беш йилликда пахта етиштиришни янада кўпайтиришдан иборат катта халқ хўжалиги аҳамиятига молик вазифани қўйди. Ўзбекистон бутун иттифоқда етиштирилаётган пахтанинг учдан икки қисмини бериши керак.

Пахта давлатнинг бебаҳо бойлигидир, хилма-хил саноат ва истеъмол моллари ишлаб чиқариш учун ғоят қимматли хом ашёдир. Пахта — кийим-кечак ва пойабзал демакдир, совун ва ёғ, целлюлоза ва сунъий ипак, қоғоз ва чорва еми демакдир. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари ўз эҳтиёжи учун пахтадан фойдаланади. Илгари неча марталаб таъкидлаб ўтилганидек, мамлакат экономикасидаги аҳамияти жиҳатидан пахта металлга, нефтга, ғаллага тенглаштирилади. Мамлакатнинг ана шу хом ашё турига бўлган эҳтиёжлари эса йил сайин ортиб бормоқда.

Пахта етиштириш биз учун манфаатлидир. Бинобарин, мамлакат мана шу ғоят қимматли хом ашё билан тўла-тўкис таъминланиши ва жаҳон бозорида етакчи мавқени эгаллаши учун биз пахта етиштиришни доимо кўпайтиришимиз ва унинг сифатини оширишимиз лозим.

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати Ўзбекистонда пахтачиликни юксалтириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилмоқдалар. Пахтачилик республика колхоз ва совхозлари олаётган фойданинг асосий манбаидир. Қишлоқ меҳнаткашларининг моддий ва маданий даражасини ошириш пахтачиликнинг ҳолатига боғлиқ. Қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг умумий структурасида пахтачиликнинг улуши 60 процентга тенг. Ўтган йили бу тармоқ уч миллиард 250 миллион сўм миқдорида даромад берди.

Шу боисдан ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукумати пахтачиликни ривожлантиришга биринчи даражали аҳамият бериб келмоқдалар. Пахта етиштиришни узлуксиз кўпайтиришни республика меҳнаткашлари ҳам ўз вазифаларидан энг муҳим вазифаларидан бири деб биладилар. Шундай бўлиб келди ва келгусида ҳам шундай бўлиб қолаверади. Чунки биз буни мамлакатдаги барча қардош халқлар ва бутун социалистик ҳамдўстлик олдидаги интернационал бурчимиз деб биламиз.

Республикада пахтачилик муттасил юксак суръатлар билан ривожланиб келаётганини мамнуният билан қайд этиш мумкин. Ўнинчи беш йилликда тўққизинчи беш йилликка нисбатан пахта етиштириш 17 процент, саккизинчи беш йилликка нисбатан 43 процент, еттинчи беш йилликка нисбатан 71 процент кўпайди. Биз КПСС XXV съездида пахта етиштиришни 1980 йилгача олти миллион тоннага етказишни ваъда қилган эдик ва шараф билан ўз сўзимизнинг устидан чиқдик. Ватан олти миллион 245 минг тонна «оқ олтин» олди. Бу муваффақиятга эришишда республика пахтакорларининг меҳнатини ҳеч муболағасиз қаҳрамонона жасорат деса бўлади.

Пахта етиштириш юзасидан белгиланган халқ хўжалиги беш йиллик плани анча оширib бажарилди. Давлатга 28,5 миллион тонна, яъни планда белгиланганидан қарийб бир миллион тонна кўп пахта сотилди. Аввалги беш йилликка нисбатан ўсиш 4 миллион тоннадан ошиб кетди. Бу ўсишнинг олтмиш процентидан кўпроғига пахтачиликни интенсивлаштиришнинг бош омили — ҳосилдорликни ошириш йўли билан эришилди.

Қорақалпоғистон Автоном республикаси ва Ўзбекистоннинг барча областлари деҳқонлари катта муваффақиятларга эришдилар. Беш йиллик мобайнида пахта етиштиришнинг энг кўп ўстиришини таъминлаган Қашқадарё области тўққизинчи беш йилликдаги ҳажмига нисбатан 154 процент, Жиззах области 135, Бухоро области 131, Сирдарё области 122, Самарқанд области 120, Сурхондарё области 118, Қорақалпоғистон АССР 116 процент натижага эришдилар, Андижон, Наманган, Тошкент, Фарғона ва Хоразм областларида жами ўсишга пахта ҳосилдорлигини ошириш йўли билан эришилди. Мутлақ кўпчилик районлар, колхозлар ва совхозлар беш йиллик топшириғини ошириб бажардилар.

Ўтган йил ингичка толали пахтадан рекорд ҳосил олинганлиги билан ҳам шонли йил бўлди. Биринчи марта 357 минг тонна ипак пахта тайёрланди. Мана шу алоҳида қимматли хом ашёни етиштириш жиҳатидан Ўзбекистон энди мамлакатнинг пахтакор республикалари орасида биринчи ўринни мустаҳкам эгаллаб турибди.

Эришилган муваффақиятлар — КПССнинг илмий асосланган аграр сиёсати муттасил турмушга татбиқ этилаётганнинг, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан партия ишлаб чиққан комплекс программа амалга оширилаётганнинг, республика барча меҳнаткашлари фидокорона ишининг натижасидир.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия XXV съездида, КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумида сўзлаган ва бошқа нутқларида берган масдаҳатлари ва йўл-йўриқлари пахта етиштиришни кўпайтиришда жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Пахтакорларнинг меҳнатига берилган юксак баҳо, республика ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш тўғрисидаги доимий ғамхўрлик Ўзбекистоннинг катта пахта хирмони учун курашнинг муваффақиятига бебаҳо самарали таъсир қилмоқда.

Пахтакорларнинг 1980 йилги жасоратини партия билан ҳукумат юксак тақдирлади. Ўртоқ Л. И. Брежнев уларни самимий табрикнома олинди. Республика учинчи марта Ватаннинг олий мукофоти — Ленин орденига сазовор бўлди.

Ўртоқлар! Ўтган йилнинг ва умуман ўнинчи беш йилликнинг яхши якунлари пахтачиликни янада жадал юксалтириш учун поғона, деб билмоқ керак. Қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ҳар томонлама узлуксиз ривожлантиришга, мамлакатни озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик хом ашёси билан пишиқ-пухта таъминлашга эришиш, халқнинг турмуш даражасини анча ошириш лозим.

Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базасидир. Шу сабабли, Ўзбекистон Компартиясининг XX съездида белгилаб берилганидек, ялпи пахта ҳосилини бутун чоралар билан кўпайтириш ўн биринчи беш йилликда республика деҳқонларининг аввалгидек энг муҳим вазифаси бўлиб қолаверади. Беш йиллик мобайнида 30 миллион тонна пахта етиштиришимиз керак. Шу билан бирга ингичка толали пахта ҳосили 1985 йилда 500 минг тоннага етказилиши ёки эришилган натижадан бир ярим баравар кўпайтирилиши зарур.

Суғориладиган ерлар ҳаддан ташқари чекланганлигини ва озиқ-овқат программасини бажариш соҳасидаги ишларни кучайтириш зарурлигини эътиборга олиб, ўн биринчи беш йилликда пахта етиштиришни янада ўстириш, асосан интенсив омиллар ҳисобига, ҳосилдорликни ошириш ҳисобига таъминланиши лозим. Деҳқонлар ва олимларнинг, колхоз ва совхозлар мутахассисларининг ҳамда раҳбарларининг, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг куч-ғайратлари шу вазифани ҳал этишга қаратилиши, моддий-техника ресурслари сафарбар этилиши керак.

Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, ҳаммамиз бундан амалий хулосалар чиқариб олишимиз, пахта етиштиришни тағин ҳам кўпайтириш учун янги имконларни қидириб топишимиз, резервларни юзага чиқаришимиз, энг мақбул йўлларни топишимиз лозим.

Биз шу йилнинг ўзидаёқ камида беш миллион 900 минг тонна пахта етиштиришимиз зарур. 1982 йилнинг плани — беш миллион 880 минг, 1983 йилнинг плани 5 миллион 920 минг, 1984 йилнинг плани 5 миллион 960 минг тонна. Беш йилликнинг якунловчи йилида республика давлатга камида олти миллион тонна пахта бериши керак. Кўриб турибсизларки, ўртоқлар, пахта етиштириш ҳажми йил сайин ортиб, вазифалар эса муракаблашиб бораверади.

Бу вазифаларни ҳал этиш учун партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлар зўр ғайрат билан меҳнат қилишлари, жамики куч ва имкониятларини сафарбар этилиши, ерсув, меҳнат ресурсларидан ва моддий-техника воситаларидан тобора самарали фойдаланиш керак бўлади.

I.

Ерларни ирригациялаш ва мелиорациялаш пахтачиликни интенсивлаштириш қудратли воситаси бўлиб хизмат қилади. Бизнинг шароитимизда ирригация ва мелиорация доимо алоҳида ўрин олиб келган ва ҳозир ҳам алоҳида ўрин олиб турибди. Ирригация билан мелиорация бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг негизидир.

Республикамизда сув хўжалиги қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда, сув хўжалиги системаларини ишлатиш хизмати йил сайин такомиллаштирилмоқда, ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланмоқда. Бу ишда биз КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматининг эътибори ва ёрдамини кун сайин сезиб турибмиз.

Ўнинчи беш йилликда ирригация-мелиорация ишларини ўтказишга олти миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилди. Шу йиллар мобайнида 465 минг гектар янги суғориладиган ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилди, 530 минг гектар эски экинзорларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланди. Бир миллион гектардан ортиқ ердаги суғориш системалари қайта қурилди ва уларнинг сув таъминоти оширилди, қарийб тўрт юз минг гектар ер яхшилаб текисланди. Чорвоқ ва Андижон сув омборлари, Толимаржон ва Туямўйин сув омборларининг биринчи навбатлари сингари йирик сув хўжалиги объектлари қурилди. Қарши, Жиззах даштларини ва Мирзачўлни ўзлаштириш, ирригация каналларини, коллектор-зовур тармоқларини, насос станцияларини ва бошқа гидротехника иншоотларини қуриш зарбдор суръатлар билан олиб борилди.

Сув хўжалиги қурилишига сарфланган маблағ юксак самара бермоқда. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, мелиорация тадбирларига сарфланган маблағ ҳисобига ўтган беш йилликда тўрт миллиард сўмлидан кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулоти қўшимча равишда олинди.

Аммо ҳали бизда маблағлардан қониқарсиз фойдаланиш фактларига учраб турибди, капитал маблағларни бошқа мақсадларга сарфлаш ҳоллари тугатилган эмас, кўпгина сув хўжалиги объектлари белгиланган муддатларда ишга туширилмаяпти.

Бир қанча жойлардаги иншоотлар плансиз ва лойиҳасиз қурилмоқда. Биз бу камчиликларга қарши кескин курашишимиз керак.

Ўн биринчи беш йилликда республика ерларни ирригациялаш ва мелиорациялаш соҳасида тағин ҳам мураккаб ва масъулиятли вазифаларни ҳал этиши лозим. Бу мақсадлар учун 6,4 миллиард сўм ажратилмоқда. Янгидан суғориладиган 485 минг гектар ер ўзлаштирилиши, шу жумладан колхозлар маблағи ҳисобига 30 минг гектар ер ўзлаштирилиши керак. Биринчи галда Қарши, Жиззах даштларини ўзлаштириш давом эттирилади. Толимаржон, Туямўйин, Ҳисорак, Қоровултепа сув омборларини ишга тушириш белгиланган. Бир қанча янги сув омборларини, ирригация каналларини ва насос станцияларини қуриш авж олдириб юбориш кўзда тутилган. Ирригация системаларини ишлатиш даражаси оширилади.

Баҳор сувларидан оқилона фойдаланиш керак. Бу сувларни сув хўжалиги органлари ўзлаштиришларини кутиб турмай, маҳаллий куч билан, ҳашар усулида сойларнинг бўйида кичик-кичик сув омборлари қуриш, теварак-атрофдаги ерларни суғориш учун шу сувдан фойдаланиш зарур.

Жуда катта ҳажмдаги бу ишларни муваффақиятли бажариш учун барча сув хўжалиги ташкилотлари фаолиятини юқори поғонага кўтариш, план интизомининг бузилиши, капитал маблағларнинг сочиб юборилиши фактларига йўл қўймаслик, меҳнат ва моддий-техника ресурсларидан тўла-тўкис фойдаланиш лозим.

Республикада ерларни комплекс ўзлаштиришнинг каттагина тажрибаси бор. Аммо шуни эътироф қилиш керакки, янги совхозларни қуриш ишлари ҳали ҳам далаларни ирригация жиҳатидан тайёрлаш тадбирларидан анча орқада қолмоқда. Бу соҳада рўй бераётган номутаносиблик ишга туширилиши тайёрланган ерларни хўжалик жиҳатдан ўзлаштиришга халақит бермоқда, сарфланган маблағларнинг самарадорлигини камайтирмоқда. «Главсредазирсовхозстрой», Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Госкомводстрой», Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Узколхозстрой» раҳбарлари, партия ташкилотлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари бу камчиликларни қатъият билан тугатишлари керак.

Ерларни мелиорациялаш, далаларнинг шўр босишига ва ботқоқланишига қарши кураш интенсивлашнинг энг муҳим омилларидан биридир. Ернинг кучи айни мелиорация орқали қайта тикланади, техникамнинг ишлаши учун имконият вужудга келади, қўшимча ерлар қишлоқ хўжалик оборотига жалб этилади. Сув хўжалиги ташкилотлари, шунингдек колхоз ва совхозларнинг ўзлари ҳам бу масалаларга биринчи даражали аҳамият беришлари керак. Айни вақтда эски суғориш системалари кенг жабҳа бўйлаб реконструкция қилинишини, далалар йириклаштирилиши ва текисланиши, уларнинг сув таъминоти яхшиланиши зарур.

Оби ҳаётнинг камчиллиги йил сайин тобора кўпроқ сезилмоқда. Сибирь дарёлари сувининг бир қисмини жанубга буриб юбориш республика ва бутун Ўрта Осиё регионининг иқтисодий ва социал ривожи учун жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Бу — улуғвор умумдавлат проблемаси бўлиб, уни амалга оширишга бир неча йил вақт кетади. Ҳозир эса оби ҳаётнинг имкони борича кўпроқ тежаш, ундан оқилона фойдаланиш — энг муҳим вазифалардан биридир.

Суғориладиган ерлар — мамлакатнинг жуда қимматли бойлигидир. Ерларнинг унумдорлик кучини муттасил ошириш учун, ҳар бир даланинг, ҳар гектар ернинг самарадорлигини кўтариш учун кураш ҳаммамизнинг умумий ишимиз бўлиб қолиши керак. «Тупроқни эҳтиёт қилиш учун кураш — бутун жамиятимизнинг иши, — деди Л. И. Брежнев колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездида, — ерни ҳар ҳандай йўл билан айнитиб кўйишни жамиятга қарши татти-ҳаракат деб баҳоламоқ керак. Қимматли ерни булғатса, уни эъзозламаса, унинг ҳосилдорлигини оширмаса, у халқ фаровонлигининг энг асосий моддий негизига путур етказган бўлади».

Энг юксак самарага эга бўлган ва халқнинг катта маблағи эвазига ўзлаштирилган суғориладиган ерларни, айниқса, эъзозлашимиз керак. Ҳар бир беш йилликда биз ярим миллион гектарга яқин янги ерни ўзлаштиришимизга қарамай, туғилишнинг тез ўсиб бориши муносабати билан аҳоли жон бошига тўғри келадиган суғориладиган ер миқдори йил сайин камаймоқда. Нигирма йил муқаддам республикамизда ҳар кишига ўрта ҳисобда 0,30 гектар суғориладиган экинзор тўғри келган бўлса, 1970 йилда 0,23, 1980 йилда эса 0,22 гектар экинзор тўғри келди.

Шу сабабли. Леонид Ильичнинг сўзлари билан айтганда, биз ерни жуда эъзозлашимиз, турли объектлар қурилиши учун ер ажратишга қаттиққўллик ва омилкорлик билан ёндашишимиз лозим. Биз турли объектларни бундан буён ҳам қуравершимиз табиий. Шу билан бирга, унумдор экинзорлар камаймаслиги, балки доимо кўпайиб бориши тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак.

II.

Экинларнинг илмий асосланган структурасини жорий этиш ерларнинг ҳосилдорлигини оширишнинг бебаҳо манбаидир. Бу соҳадаги энг муҳим вазифа бўғин — пахта-беда алмашлаб экишдир, шунингдек маккажўхори, оқжўхори, дон ва хашаки экинлардан кейин чигит экишдир. Пахтачиликдаги алмашлаб экиш ғўза ҳосилдорлигини ошириш ҳам мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш ҳам, вилтга қарши курашнинг самарали воситаси ҳам, ва ниҳоят, товар-дон етиштиришнинг мустаҳкам резерви ҳамдир.

Ромитан районидаги мисолида алмашлаб экишнинг юксак иқтисодий самарадорлигига ишонч ҳосил қилиш мумкин. 1976 йили бу ерда алмашлаб экиш 40 процент ўзлаштирилган эди, ўшанда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 31 центнерга тенг эди. Алмашлаб экиш тўла-тўкис ўзлаштирилгач далаларнинг ҳосилдорлиги кескин ошди. Ҳозир ҳосилдорлик гектар бошига 47 центнерга етди. Ем-хашак ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ошди: гўшт етиштириш 1,8 баравар, сут етиштириш 2 баравар кўпайди. Ҳайдаладиган ҳар гектар ер ҳисобига олинадиган ялпи маҳсулот икки баравар ортди.

Нарпай, Каттақўрғон, Шўрчи ва республиканинг бошқа бир қанча районлари хўжаликлари ҳам яхши кўрсаткичларга эришдилар.

Республикада алмашлаб экишни ўзлаштириш соҳасида кўп иш қилинмоқда. Деҳқончилик маданиятини ошириш масалалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукуматининг диққат марказида турибди.

Кўрилган тадбирлар натижасида ҳозир бир ярим миллион гектарга яқин ерлар ёки алмашлаб экишга киритилган экинзорларнинг 67 процентида алмашлаб экиш ўзлаштирилди. Суғориладиган ерлардаги бедапоялар 450 минг гектарга етиб, жами экинзорларнинг 15 процентини эгаллаб турибди. Тўла ўзлаштирилган алмашлаб экиш проценти 1980 йилда Наманган областида 93, Самарқанд областида 89, Тошкент областида 85, Сурхондарё областида 80 га етди.

Айни вақтда шуни ҳам айтиш керакки, бир қанча областларда алмашлаб экишни ўзлаштириш юзасидан белгиланган топшириқлар яхши бажарилмаяпти. Бедапоялар барвақт қайдаб юборилишига йўл қўйилмоқда, озуқабоп экинлар майда-майда участкаларга ва алмашлаб экишга киритилмаган далаларга экилмоқда.

Биз алмашлаб экишни 1980 йилда тўла-тўкис ўзлаштириб бўлишни белгилаган эдик. Аммо ўтган йилнинг якунларига кўра, Қорақалпоғистон АССРнинг пахтакор хўжаликларида алмашлаб экиш ерларнинг атиги 36 процентида, Жиззах ва Хоразм областларида 42, Қашқадарё областида 52, Сирдарё областида 60, Андижон областида 62, Фарғона областида 66, Бухоро областида 70 процентида ўзлаштирилди. Алмашлаб экишни ўзлаштиришни тугаллаш устидан янада қаттиқ контроль ўрнатиш, шу беш йилликда республиканинг ҳамма хўжаликлари уни тўла-тўкис ўзлаштиришга эришиш — партия ташкилотларининг, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бурчидир.

Қишлоқ хўжалиги министрликлари ва идоралари қишлоқ хўжалик экинларини илмий асосланган тарзда алмашлаб экишни жорий этиш соҳасида колхоз ва совхозлардаги ташкилотчилик ишининг кучайтиришлари, озуқабоп экинларни аралаштириб, такрор ва кетма-кет экишни кенг одат тусига киритишлари зарур.

Ҳосилдорликни ошириш пахта етиштиришни кўпайтириш учун курашда бош йўналиш бўлиб келди ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Ўнинчи беш йилликнинг якунлари бундан далолат бериб турибди. 1980 йилда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 33,3 центнерга етиб, беш йиллик мобайнида 5 центнер ошди. Пахта ҳосилини кўпайтиришнинг 60 процентидан кўпроғига ҳосилдорликни ўстириш йўли билан эришилди. Шундай бўлса ҳам, ҳосилдорликни янада ошириш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилгани йўқ. Шуни айтиш кифоя қиладики, ҳатто энг ҳосилдор йил бўлган ўтган йили республиканинг 37 та району, 40 та колхози ва 267 та совхози гектар бошига 30 центнердан камроқ ҳосил олди. 168 та хўжаликда гектар бошига 25 центнердан кам, 80 та совхозда эса 20 центнердан кам ҳосил олинди. Орқада қолаётган хўжаликларни илғорлар даражасига кўтариш катта резервдир, мана шу резервдан тўла-тўкис фойдаланиш керак.

Район ва хўжаликларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари ҳосилдорликни ошириш йўлларини доимо қидиришлари, ҳар бир қолоқ бригадалари аҳволини синчиклаб таҳлил этишлари, ҳосил паст бўлишининг сабабларини аниқлаб, тугатишлари керак. Агротехникада туб бурилиш ясалишига эришиш, консерватизмга, қолоқ усулларга қарши шафқатсиз курашиш зарур. Ғўзани кеч суғориш ва озиқлантиришдан иборат эскирган практикаға ҳали ҳам айрим жойларда йўл қўйилаётганлиги сир эмас бу эса пахтанинг пишиб етилишини, дефолиация ва машина терими муддатларини кечиктирадди, катта нобудгарчиликларга олиб боради.

Юксак даражадаги механизация асосида эртапишар пахтадан мўл ҳосил олиш имконини берадиган илғор Тошкент технологиясини ҳар бир хўжалик ҳар тарафлама ўрганиши ва тезроқ ўзлаштиришга эришиш партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, колхозлар ҳамда совхозлар раҳбарлари ва мутахассисларининг биринчи даражали вазифасидир.

Биз бу технологиянинг моҳияти тўғрисида неча марталаб гапирганмиз. Уни ҳар бир хўжалик бемалол ўзлаштириб олиши мумкин. Кузда, баҳорда ва ғўза парвариши даврида ҳамма ишларни ўз вақтида ва юқори сифатли бажариш — бу технологиянинг бош вазифасидир. Суғоришни август охирида тўхтатиш, дефолиацияни сентябрнинг бошларида ўтказиш мажбурий шартдир. Бу эса машина терилмини эрта бошлаш ва бутун ҳосилни 20-25 кун ичида — ёғин-сочин бошланганча тугаллаш имконини беради.

Бу технология Тошкент областининг хўжаликларида аллақачон ўзлаштирилган ва йил сайин яхши натижалар бермоқда. Ундан Жиззах ва Сирдарё областларида кенг фойдаланилмоқда.

Уруғлик чигитнинг сифати яхши бўлиши мўл ҳосил олишнинг энг зарур шартидир. Моҳирона йўлга қўйилган уруғчилик пахтачиликни интенсивлаштириш зарур омилларидан бири эканини ҳамма тушуниб олиши керак.

Районлаштирилган ва янги нав пахтанинг элита ва биринчи репродукция чигитини кўпайтириш юзасидан 58 та йирик элита уруғчилик хўжалиги тузилган. Ўтган беш йил ичида элита уруғлик етиштириладиган майдонлар бир ярим минг гектардан икки минг 800 гектар ерга етказилди. Кўпгина уруғчилик колхоз ва совхозлари барпо этилди.

Бироқ, уруғлик пахтани қабул қилиш, қайта ишлаш ва унинг уруғлик чигитини тайёрлаш илғари республиканинг деярли ҳамма пахта заводларида олиб борилганлиги муносабати билан бу ишда эгасизликка йўл қўйилган, уруғлик пахтани тайёрлаш, асраш ва қайта ишлаш тартиби бузилган эди. Натижада пахтазорларнинг атиги 25-30 процентига биринчи класс уруғлик экилар эди. Уруғчилик колхоз ва совхозларининг ўзлари ҳам юқори сифатли уруғлик пахта ҳосилидан манфаатдор эмас эдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика Министрлар Совети шу йилнинг март ойида «Республикада пахта уруғчилигини аграр-саноат негизида ташкил этиш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдилар. Шу қарорга мувофиқ ҳар бир областда ва Қорақалпоғистон АССРда уруғлик чигит етиштирадиган аграр-саноат бирлашмаси тузилди. Уларнинг составига уруғчилик колхоз ва совхозлари, элита хўжаликлари ва уруғлик пахтани қайта ишлашга ва уруғлик чигит тайёрлашга ихтисослаштирилган биттадан пахта тозалаш заводи киритилди. Элита уруғчилик хўжаликларининг ва ихтисослаштирилган пахта тозалаш заводларининг моддий-техника базасини анча мустаҳкамлаш кўзда тутилди.

Қишлоқ хўжалиги ва пахта тозалаш саноати министрликлари бирлашмаларни ташкил этиш, уларнинг моддий-техника таъминоти билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни тезроқ ҳал этишлари, уларнинг низоми ва уставини тасдиқлашлари зарур. Бирлашмаларни ташкил этишда, уларни кадрлар билан мустаҳкамлашда, ишни пухта йўлга қўйишда область ва район партия комитетлари зарур ёрдам беришлари керак.

III.

Ўртоқлар! Химиялаш пахтачиликни интенсивлашнинг жуда муҳим воситасидир. Химиялаш йил сайин тобора кенг миқёсда ривожланмоқда. Пахта ҳосилини кўпайтиришнинг тахминан ярмиси ҳар йили ўғитдан фойдаланиш ҳисобига таъминланмоқда. Гербицидлар, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари, дефолиантлар ҳам ҳосилдорликни оширишга ёрдам бермоқда.

Партия билан давлат минерал ўғит ишлаб чиқаришни кўпайтириш тадбирларининг кенг программасини амалга оширмоқда. Беш йиллик мобайнида республика колхоз ва совхозларига минерал ўғит етказиб бериш 20 процент, шу жумладан азотли ўғитлар етказиб бериш 25 процент кўпайди.

Минерал ўғитларнинг самарадорлиги йилдан-йилга ортиб бормоқда. 1975 йилда ерга солинган ҳар тонна азот эвазига 13 тонна пахта олинган бўлса, 1980 йилда 14 тонна ёки бир тонна кўп пахта олинди. Ҳар тонна азот ҳисобига 16 тонна пахта олинган Наманган ва Тошкент областларида минерал ўғитнинг энг юксак самарадорлигига эришилди. Андижон ва Бухоро областларида минерал ўғитларнинг ҳар тоннаси эвазига 15 тоннадан пахта ҳосили олинди. Кўпгина районлар, колхозлар, совхозлар ҳар тонна азот ҳисобига 18—19 тонна ва бундан ҳам кўпроқ пахта ундириб олмоқдалар.

Шу билан бирга ҳали бизда минерал ўғитлардан фойдаланишда кўпгина камчиликлар бор. Айрим областларда ҳар тонна азот ҳисобига республикадаги ўртача кўрсаткичга нисбатан 20—25 процент кам пахта олинмоқда. Сирдарё, Жиззах областларида ва Қорақалпоғистон АССРда ўғитларнинг самарадорлиги ҳали ҳам паст. Китоб районида бултур азотнинг ҳар тоннаси эвазига қўшни Шаҳрисабз районига нисбатан тўрт тонна кам пахта ҳосили олинганини минерал ўғитлардан ёмон фойдаланишдан бошқа яна нима билан изоҳлаш мумкин? Пастдарғом районида ҳам Каттақўрғон районидан тахминан мана шунча миқдорда орқада қолмоқда.

Бундай мисолларни кўплаб айтиб бериш мумкин.

«Экономика тежамли бўлиши керак», — деб таъкидлади ўртоқ Л. И. Брежнев партия XXVI съездида. Кўпгина хўжаликларнинг мутахассислари ва раҳбарлари шу жуда муҳим қоидани минерал ўғитларга нисбатан тузук ҳисобга олмаяптилар. Очиғини айтганда, ҳали бир қанча районларимизда ўғитларни тежаб-тергаб ишлатиш тўғрисида яхши ғамхўрлик қилинмаяпти.

Бу соҳадаги ҳамма иш ҳам зарур ўғитларни ташишда нобудгарчиликка йўл қўймаслик ҳам, ўғитларни эҳтиёт қилиб асрашни ва агрохимия картограммаларига мувофиқ оқилона тақсимлашни ҳамда уни тупроққа тўғри солиб, кўмиб қўйишни ҳам, минерал ўғит билан бирга органик ўғитдан тўғри фойдаланишни ҳам ташкил этиш муҳимдир. Минерал ўғитлардан фойдаланишни ҳамма поғоналарда қаттиқ контрол остига олиш — партия ташкилотларининг, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бурчидир.

Қўриқ ерлардаги хўжаликларга келганда, қуйидаги ҳолатга эътиборни жалб қилиб ўтмоқчиман. Қўриқдаги хўжаликларга, айниқса дастлабки йилларда пландаги ҳосилдорлик пастроқ қилиб белгиланади, шундай қилиниши тўғри. Ўғитлар ҳам планлаштирилган пахтанинг тоннасига қараб тақсимланади, шу сабабли қўриқ ерлардаги совхозлар ўғитни жуда оз оладилар, уни ерга оз миқдорда соладилар. Бу ўринда хатога йўл қўймаяпмизми. Хўжаликларни улар қанчалик ҳаракат қилмасинлар, юқори ҳосил ололмайдиган шароитга тушириб қўймаяпмизми, — деган масала устида ўйлаб кўриш керак. Олимларимиз, «Узсельхозхимия» бирлашмаси буни яхшироқ билиб олишлари, қўриқ ердаги хўжаликлар учун ўғит тақсимлашнинг тўғри принципларини белгилашлари, тегишли тавсиялар тайёрлашлари керак.

Бироқ, энг муҳими шуки, минерал ўғитларнинг яхши самарадорлиги деҳқончилик маданиятининг юқори бўлишига, агротехниканинг юксак даражасига боғлиқ, албатта. Ҳамма ишлар энг яхши агротехника муддатларида ва юқори сифатли қилиб бажарилган тақдирдагина, далалар бегона ўтлардан ва қишлоқ хўжалиги зараркунандаларидан доимо тозаланган, ғўза ўз вақтида суғорилган ва чопиқ қилинган тақдирдагина — фақат мана шу шартларга риоя қилинган тақдирдагина юксак самара олиш мумкин.

Республикада ўғитлардан ва бошқа химиявий воситалардан фойдаланишда муносиб тартиб ўрнатиш мақсадида «Узсельхозхимия» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси тузилди. Қишлоқ хўжалиги министрлиги, область ва район партия комитетлари «Сельхозхимия» органларини яхши кадрлар билан мустаҳкамлашлари, ўз олдиларида турган вазифаларни ҳал этишда уларга ёрдам беришлари зарур.

Косонсой районидаги «Дўстлик» совхозида химиялаш пункти ташкил этилиб, унда ўғитларни тўғри асраш, механизмлар ёрдамида юклаш ва тупириб олиш йўлга қўйилган. Бу ерда ўғит қоришмаси картограммаларга мувофиқ марказлаштирилган тартибда тайёрланиб, хўжалик далаларига элтиб берилмоқда, қоришма бевосита ўғит сочиш механизмларига жойлаб кетилмоқда. Бу жуда яхши тажрибани кенг оммалаштириш лозим.

Бегона ўтларни ва қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандаларини қириб ташлаш учун ҳам химия воситаларидан катта ҳажмда фойдаланилмоқда. Аммо кўпгина хўжаликларда экинларни профилактика мақсадида дориладиганнинг миқдорини асоссиз равишда бериладиб кетмоқдалар, натижада ҳаддан ташқари кўп миқдордаги қимматбаҳо заҳарли дориворлар беҳуда исроф бўлмоқда, энг муҳими эса атроф-муҳит ифлосланмоқда.

Ҳосилни зараркунандалардан оқилона, моҳирона ва тежамли ҳимоя қилиш керак. Далалар синчиклаб текшириб чиқилгандан кейингина унга химиявий дориворлар сочиладиган бўлсин, далаларнинг бевосита зараркунанда босган жойларига трактор аппаратлари билан дори сепиладиган бўлсин.

Заҳарли дориворлар, айниқса, юксак даражада заҳарли дориворлар сарфини қисқартириш чораларини қидириб топилиши ва ҳамма жойда амалга оширилиши зарур. Шу муносабат билан ғўзанинг ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг касалликларига ҳамда зараркунандаларига қарши курашнинг биологик ва аралаш методлари тобора актуал аҳамият касб этмоқда. Шу методни жорий этиш муҳимлиги ҳақида бир неча бор гапирган эдик. Бу соҳада республикада катта ишлар қилинмоқда. Ўтган йили 1,4 миллион гектар ерда биологик метод қўлланилди, ўнинчи беш йилликда биологик усулда ишлов бериш ҳажми олти баравардан зиёд кўпайди. Деярли уч юз минг гектар ерда пахта ҳосили умуман заҳарли дориворлар ишлатилмай етиштирилди.

Наманган областининг колхоз ва совхозлари самолётдан химиявий доривор сочишни батамом тугатди. Коммунистик районидаги «Политотдел», Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли», Тошлоқ районидаги «Фарғона» колхозлари ва бошқа бир қанча хўжаликлар химиявий препаратлар ишлатишдан воз кечдилар. Шеробод, Гагарин, Пахтаобод, Олдарё, Свердлов, Шовот районлари ва бошқа кўпгина районлардаги хўжаликларда биологик усул планли равишда жорий этилмоқда. Шу районларда ички имкониятлар қидириб топилмоқда ва кенг равишда ишга солинмоқда, заводдан биологик линияларни келишини кутиб турмай, шу ернинг ўзида

(Давоми учинчи бетда).

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШ ВА ПАХТА СИФАТИНИ ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши иккинчи бетда).

жўнгина аппаратларни ясамоқдалар, кадрлар тайёрламоқдалар ва катта муваффақиятга эришмоқдалар.

Биология усулларида ишланадиган майдонлар шу беш йилликнинг охиригача 2,5 баравар кўпайиши лозим. Шу сабабли Қишлоқ хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрликлари, «Госкомсельхозтехника», «Узсельхозхимия», «Главсредазирсовхозстрой», область ва район партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органлари биология усулини жорий этишга жиддий эътибор беришлари, биология лабораториялари тузиш имкониятларини қидириб топишлари, асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришни, кадрлар тайёрлашни ташкил этишлари, орттирилган тажрибадан фойдаланишлари лозим.

Трихограммалар тайёрланадиган автомат линиялар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун кўп иш қилаётган Тошкентдаги «Миконд» заводининг коллективидан миннатдормиз. Республиканинг бошқа саноат корхоналари ҳам шу асбоб-ускуналарни ишлаб чиқаришни йўлга қўйсалар жуда соз бўлур эди. Ўсимликларни ҳимоя қилиш институти, Тошкент қишлоқ хўжалиги институти, Самарқанд давлат университети, республиканинг бошқа илмий муассасалари ва олий ўқув юртлари биология усулини такомиллаштириш соҳасидаги ишларни ҳар томонлама кенгайтиришлари, янги самарали энтомофагларни тезроқ аниқлаб беришлари керак.

Бу — жуда муҳим масала, шу сабабли биз шу беш йиллик охиригача ғўзанинг ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандаларига қарши биологик кураш усули республиканинг барча хўжаликларида қўлланилиши учун ҳамма ишни қилишимиз лозим.

Бегона ўтларга қарши кураш ҳам жуда муҳим проблемалигича қолмоқда. Гербицидлардан фойдаланишни кенгайтириш билан бирга ерни икки ярусли қилиб ҳайдаш, чигит экмасдан аввал кўп йиллик бегона ўтларнинг илдизини битта қўймай суғуриб ташлаш сингари усуллардан кенг фойдаланиш керак. Янада самаралироқ гербицидларни ҳосил қилиш, ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари орасидаги бегона ўтларга қарши химиявий курашнинг зарарсиз методларини қидириб топиш соҳасидаги илмий тадқиқотларни жадаллаштириш зарур.

Юксак самарали заҳарсиз дефолиантлар яратиш жуда актуал проблемадир. Республика Фанлар академияси, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академияси Ўрта Осиё бўлимининг ва олий ўқув юртларининг олимлари бутун диққат-эътиборни шу вазифани ҳал қилишга қаратишлари керак.

Ғўза ва бошқа экинларнинг ўсишига ёрдам берадиган моддаларни яратиш соҳасидаги тадқиқотлар ҳар тарафлама кучайтирилиши лозим. Ўсиш стимуляторларини ва дефолиантларни яратиб бериш соҳасида иш олиб бораётган республика Фанлар академиясининг олимларидан миннатдормиз. Бу ишни янада ривожлантириш, дориларни такомиллаштириш керак.

IV.

Ўртоқлар! Пахтачиликни интенсивлаш тадбирлари комплексида колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва такомиллаштиришга, пахтачилик жараёнларини механизациялашни ривожлантиришга аввалгидек биринчи даражали аҳамият берилиши лозим.

Ўнинчи беш йиллик мобайнида колхоз ва совхозлар 87 мингта трактор, 76 мингта трактор прицепи, 30 мингтадан кўпроқ пахта териш машинаси, 28 мингта чигит экиш сеялкаси, 44 мингта культиватор ва кўп миқдорда бошқа машина-механизмлар олдилар.

Колхоз ва совхозларнинг техника билан юксак даражада таъминланганлиги пахтачиликдаги деярли ҳамма асосий ишларни механизациялаш, деҳқонларнинг оғир меҳнатини машиналар зиммасига юклаш имкониятини яратди. Пахтачиликдаги энг сермеҳнат иш — ҳосил теримини механизациялаш даражаси муттасил ошиб бормоқда. Ўтган йили машинада 4 миллион тоннага яқин ёки ҳосилнинг 65 проценти терилди. 34 мингта пахта териш машинаси, 95 мингта трактор прицепи, бошқа кўпгина терим техникаси пахта теришда қатнашди. Кунлик топширилган пахта икки юз минг тоннага етди ёки йиллик планнинг уч процентидан ошиб кетди. Тошкент, Сирдарё ва Жиззах областларида эса 5—6 процентга етди. Шу областларда терим техникасидан тўла-тўкис фойдаланиш туфайли машина терими даражаси 80—85 процентга кўтарилди. Республиканинг бир қанча районларида, кўпгина хўжаликларда ҳосилнинг 90—95 проценти машинада терилди.

Республикада малакали механизаторларнинг кўп минг кишилик отряди бор. Уларнинг кўплари терим техникасидан моҳирона фойдаланиб, ўтган йил мавсумида 300—400 тоннадан ва ундан ҳам ошириб пахта териб бердилар. Механизация пахтачиликда мўл ҳосилга эришишнинг бош воситаси бўлиб қолди. Энди Ўзбекистонда етиштирилаётган жуда катта ҳосилни пахта териш машиналарисиз териб олишни хаёлга ҳам келтириб бўлмайди.

Кўп миқдордаги машина-механизмларнинг мавжудлиги улардан юксак унум билан фойдаланишга эътибор беришни талаб қилади. Афсуски, бизда ҳали бу соҳада катта камчиликлар бор. Кўпгина колхоз ва совхозларда техникага бепарволик билан қараш, ундан фойдаланишни яхши ташкил этмаслик оқибатида машиналар белгиланган муддатни ўтамай бевақт ишдан чиқиб қолмоқда. Шундай фактлар ҳам учраб турибдики, тегишли машиналар бўлишига қарамай, пахтачиликдаги кўпгина ишлар қўлда бажарилмоқда. Натижада машина-механизмлар узоқ вақт бекор туриб қолмоқда, ўзини ўзи қопламаяпти ва ёмон асралган жойларда муддатидан илгари ҳисобдан чиқариб ҳам юборилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси хўжаликларга ва давлатга зарар келтирмоқда.

Кўп меҳнат сарфланиши ва меҳнат унумдорлигининг пастлиги оқибатида пахтачиликнинг самарадорлиги камаймоқда. Фарғона областида ўнинчи беш йилликда ҳар тонна пахтадан олинган соф даромад 90 сўмдан ошмаганлигига кўп жиҳатдан шу нарса сабаб бўлди. Бу эса республикадаги ўртача кўрсаткичдан салкам бир ярим баравар оздир.

Бу — жуда жиддий масала. Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездида бундай деб уқтирди: «Умуман қишлоқ хўжалиги ҳақида гапирадиган бўлсак, бу соҳада ҳам халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги асосий проблема — самарадорлик ва сифатни ошириш проблемаси турибди... Эндиликда асосий диққат-эътибор капитал маблағлардан олинадиган самарага, қишлоқ хўжалик маҳсулдорлигини ўстиришга... қаратилади. Бу, 80-йиллардаги аграр сиёсатнинг муҳим хусусиятидир».

Шундай қилиб, гап ердан, машиналардан, ўғитлардан, ем-хашакдан фойдаланиш самарадорлигини қатъиян ошириш, меҳнат унумдорлигини узлуксиз ўстиришга эришиш тўғрисида бормоқда.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органлари пахтачилик самарадорлигини ошириш, маҳсулот етиштиришга меҳнат ва материал сарфини камайтириш соҳасидаги ишни тубдан яхшилашлари керак. Меҳнатни ташкил этиш ва ҳисоб-китоб қилишни мунтазам равишда такомиллаштириш, Наманган ва Сурхондарё областларининг қишлоқ хўжалигида бригада пудратини жорий этиш тажрибасидан кенг фойдаланиш лозим. Қишлоқдаги инженерлик хизматига кўп эътибор бериш, машиналарнинг техника қарови, ремонти ва асралишини ташкил этишни яхшилаш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорига биноан, Задарё районида катта тажриба ўтказилмоқда. У ерда қишлоқ хўжалик техникасини ишлатиш ва ремонт қилиш билан шуғулланувчи хўжаликлараро бирлашма тузилган. Дуруст натижалар олинди. Қишлоқ хўжалиги министрлиги билан «Госкомсельхозтехника» бу тажрибани умумлаштириб, уни республиканинг бошқа районларида кенг жорий этишлари лозим.

Пахта етиштиришни кўпайтириш учун айрим ишларни механизмлар ёрдамида бажаришдан ҳамма ишларни комплекс механизациялашга дадил ўтиш керак. Шу сабабли биз КПСС XXVI съездида пахтачилик учун янги, янада серунум техника ишлаб чиқаришни жадаллаштиришни таклиф қилдик.

Республика заводларида ишлаб чиқарилаётган кўпгина машиналар маънавий жиҳатдан эскириб қолган бўлиб, ҳозирги замон талабларига мос келмайди, бу ўринда эртанги кун талаблари тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Бир қанча машиналарни, запас қисмларни ишлаб чиқариш миқёслари мамлакатнинг пахтакор хўжаликлари эҳтиёжларини таъминламайди. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарининг қувватини кескин кўпайтириш, янада серунум тракторлар, агрегатлар, машиналар яратиш талаб қилинади.

— Бизга йирик ихтисослаштирилган, ишлаб чиқариш талабларига мос келадиган, илғор технологияни жорий этиш имконини берадиган янги ва энг янги техника керак, — деди Леонид Ильич Брежнев. — Бу соҳада ҳаёт бизни шошилтирмоқда дейишнинг ўзи камлик қилади, ҳаёт бир соат ҳам тинчлик билмай олға бормоқда.

СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги ҳозир янги ишлаб чиқариш қувватларини вужудга келтириш, чиқарилаётган машина-механизмларнинг сифатини ошириш йўлида зўр ғайрат билан чора-тадбирлар кўрмоқда. Ўн биринчи беш йилликда республикамизда 280 миллион сўмга яқин капитал маблағ ўзлаштирилиши, шундан 140 миллион сўми қурилиш-монтаж ишларига сарфланиши керак.

Бу— жуда масъулиятли ва қийин вазифадир. Бу тармоқда ҳали ҳеч қачон бунча ҳажмда капитал қурилиш қилинмаган эди. Трактор заводининг бир ўзида 90 миллион сўмга яқин қурилиш-монтаж ишларини бажариш ва герметик кабинали 100 от кучига эга бўлган тракторларни тўла-тўкис ишлаб чиқарадиган қувватларни ишга тушириш мўлжалланмоқда. Андижон областининг Ленинск шаҳрида кўп юк ортиладиган янги прицеплар ишлаб чиқаришни ташкил этиш, бошқа бир қанча машиналарни чиқара бошлаш лозим. «Ташсельмаш» заводининг пахта териш комбайнлари ишлаб чиқариш қуввати оширилиб, йилига 12 мингта машина ишлаб чиқарадиган даражага етказилади. «Чирчиксельмаш», «Ўзбексельмаш», агрегат, «Нормаль» заводларида ва бошқа корхоналарда янги техника ишлаб чиқариш соҳасидаги катта планлар амалга оширилиши лозим.

«Союзмашхлопководство» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмаси, буюртмачилар, пудратчи ташкилотлар, лойиҳачилар ишни шундай ташкил этишлари кераккн, натижада белгиланган қувватлар ўз муддатида аниқ ва планга мувофиқ ишга тушириладиган бўлсин.

Олимлар ва конструкторлар олдида катта проблемалар турибди. Биз улардан тупроқни асосий ишлаш учун ҳам, шунингдек чопиқ учун ҳам янада қудратли тракторлар, аниқ миқдорда чигит экадиган, янада серунум универсал сеялкалар, ғоят унумли культиваторлар ва чанглатгич-пуркагичлар, ғўзани суғориш ва чеканка қилиш учун керакли машиналар яратиб беришларини кутмоқдамиз. Энг муҳими эса — бутун куч-ғайратни, ниҳоят, очилган пахтани тўла-тўкис териш имконини берадиган, тўкилган пахтани қўлда теришга зарурат қолдирмайдиган ўзиюрар универсал пахта териш машинасини ишлаб чиқишга ва яратишга қаратиш лозим.

Беш йиллик охиригача пахтани машинада териш даражасини 90—95 процентга етказиш, бошқа ҳамма ишларни механизациялаш даражасини ошириш, шу тариқа беш йиллик охиригача пахтачиликни комплекс механизациялашни асосан туґаллаш — энг муҳим вазифамиздир.

Бу масалани ҳал этишда республика партия ташкилотининг зиммасига алоҳида масъулият тушади, чунки янги пахтачилик техникасини яратадиган муассасалар ва шу техникани ишлаб чиқарадиган корхоналар бизнинг республикамизда жойлашган.

Пахтачиликни янада юксалтиришда, бу тармоқни интенсивлашда қишлоқ хўжалик фанининг роли жуда катта. Олимларимиз кўп иш қилдилар. Яқинда ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимидаги кенгашда қилинган ишларнинг асосий якунлари чиқарилди. Шу билан бирга пахтачиликни интенсивлаш вазифалари илмий тадқиқотлар самарадорлигини янада оширишни талаб қилади.

Ғўзанинг янада серҳосил навларини тезроқ етиштириб бериш олимларнинг энг муҳим вазифасидир. Биз селекциячилардан ҳосил теримини 10—15 октябргача туґаллаш имконини берадиган тезпишар энг яхши нав пахта етиштириб беришларини кутаяпмиз. Бизга гектар бошига 50—55 центнер ҳосил берадиган, 40 процентгача тола чиқадиган, тўртинчи ва бешинчи типларга мансуб тола олинадиган, чигити тағин ҳам серёғ пахта навлари зарур. Вилтга чидамлилик аввалгидек энг муҳим талаб бўлиб қолмоқда. Вилт пахтага ҳужум қилмоқда. Биз унинг шаштини қайтарган бўлсак ҳам, аммо бу маккор касалликни бутунлай тугатганимиз йўқ. Шу билан бирга аввало биринчи ва иккинчи типларга мансуб тола берадиган ипак пахтанинг яхши навлари ҳам керак.

Баъзан янги нав пахта яратишга 7—10 йил вақт кетади. Бинобарин, Г. С. Зайцев номидаги Ғўза селекцияси ва уруғчилиги институтидаги фитотронни тезроқ қуриш лозим. Бу қурилма янги навлар етиштириш муддатларини икки баравар қисқартириш имконини беради. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ғўза селекцияси соҳасида актив иш олиб бораётган ўсимликлар экспериментал биологияси институти илмий базасини жиддий равишда мустаҳкамлаш ҳам зарур.

Биз Тошкент технологияси тўғрисида гапирмоқдамиз. Бу — комплекс тушунча. Бу ўринда гап — пахта етиштиришнинг тупроқни чигит экишга тайёрлашдан тортиб ҳосилни йиғиб-териб олгунча бўлган бутун даврини ўз ичига оладиган технология тўғрисида бормоқда. Олимлар Тошкент технологияси асосида республиканинг ҳар бир пахтачилик зонаси учун мунтазам агротехника системасини ишлаб чиқишлари зарур. Бу ўринда андозачиликка йўл қўйиб бўлмайди. Қорақалпоғистоннинг шимоли бошқаю, жануби бошқа. Фарғона водийсининг шароитлари, айтайлик, Сурхондарё ва Қашқадарё областларининг шароитларидан мутлақо фарқ қилади ва ҳоказо. Шу сабабли ҳар бир зона учун деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларини ишлаб чиқиш олимларнинг биринчи даражали вазифасидир. Бу ишда, аввало, ВАСХНИЛнинг Ўрта Осиё бўлими билан СоюзНИХИ ташкилотчилар бўлиб майдонга чиқишлари керак.

V.

Ўртоқлар! Тайёрланаётган пахта сифатини ҳар томонлама яхшилаш республика партия ташкилоти фаолиятида алоҳида ўрин тутмоқда. Бу борада катта ишлар амалга оширилмоқда. Ғўзани парвариш қилиш агротехникаси ва технологияси такомиллаштирилмоқда, толасининг технологик хусусиятлари яхшиланган янги навлар экиладиган майдонлар кенгайтирилмоқда, дефолиация сифати яхшиланмоқда, жами тайёрланаётган пахта ҳажмида ингичка толали пахтанинг салмоғи ўсиб бормоқда, ҳосилни йиғиштириб олиш муддатлари қисқартирилмоқда.

Ўтган йили Самарқанд области пахтакорлари ҳосилнинг 75 процентини, Бухоро области пахтакорлари 72 процентини давлатга биринчи сортларга топширдилар. Пахта майдони машина теримига яхши тайёрланиб, терим моҳирона уюштирилаётган жойларда машинада терилаётган пахта сифати яхши бўлмоқда, Самарқанд областида машинада терилган пахтанинг 60 проценти, Наманган областида 57 проценти. Бухоро областида 54 проценти биринчи сортларга қабул қилинди. Бу кўрсаткич ҳали бизни тўла-тўкис қаноатлантирмаётган бўлса ҳам, ҳар ҳолда ёмон натижа эмас.

Катта куч-ғайрат сарфланаётгани туфайли кейинги йилларда пахта тозалаш саноатининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга муваффақ бўлинди. Беш йиллик мобайнида 46 янги завод, 58 тайёрлов пункти, 166 қуритиш-тозалаш цехи, пахта ва тайёр маҳсулотни сақлаш учун 133 омбор қурилди. Кўпгина миқдорда янги технология, қуритиш ускуналари ҳамда механизация воситалари алмаштирилиб, янгилари фойдаланишга топширилди. Буларнинг ҳаммаси пахтани бир меъёрда қабул қилиб олиш ва уни яхши сақлаш, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун шарт-шароит яратиб берди. 1980 йилда пахта толасининг 92 проценти ҳамда линтнинг 97 проценти ГОСТ ҳисоб-китоб нормалари доирасида олинди.

Аммо шунга қарамай, пахтанинг сифати проблемаси ҳамон кескин бўлиб қолмоқда. Бу ўринда кўп масалалар жуда сусткашлик билан ҳал этилмоқда.

Пахта сифати пасайиши ҳамда тола кам олинаётганлигининг асосий сабабларидан бири пахта тозалаш саноати қувватларининг жиддий етишмаётганлигидадир. Бунинг оқибатида хом ашёни ўн бир ой мобайнида қайта ишлашга тўғри келмоқда.

Пахтанинг атиги уч проценти омборларда сақланади. Бундай омборларнинг етишмаслиги оқибатида пахта узоқ вақт очиқ ҳавода қолиб, қуёш радиацияси ҳамда ёғин-сочинлар таъсирида ўзининг табиий хусусиятларини йўқотиб қўймоқда. Ўнинчи беш йилликда ҳар йили ўрта ҳисобда биринчи сортли пахта сентябрь-ноябрь ойларида қайта ишланганда 33—34 процент тола олинадиган бўлса, пахта узоқ вақт сақланиб, июнь-июль ойларида қайта ишланганида 30—31 процентдан тола олинмоқда. Иккинчи сорт пахтани қайта ишлаганда олинадиган тола яна 8 процент кам чиқмоқда, учинчи ва тўртинчи сорт пахтани қайта ишлаганда эса толанинг чиқиши 9 процентдан ҳам зиёд камайиб кетмоқда.

1980 йил ҳосилини қайта ишлашда пландаги 31 ўрнига 30 процент тола олинди. Айниқса, толанинг чиқиши Қашқадарё областида пасайиб кетди. Бу ерда 27 процент тола олинди, Қорақалпоғистон АССРда эса толанинг чиқиши 28 процентни ташкил этди.

Машина терими ҳажми йил сайин ортиб бораётгани муносабати билан пахта тозалаш саноати қувватининг етишмаслиги йил сайин сезиларли бўлиб қолмоқда. Илмий асосланган технологияга кўра машинада терилган пахтанинг ҳаммаси қуритиш-тозалаш цехларида поток бўйича қайта ишланиши керак. Ўтган йили уларнинг суткалик қуввати атиги 32 минг тоннани ташкил этди. Ҳолбуки, ўша пайтлари ҳар куни 140 минг тоннагача пахта машинада терилди. Демак, қуритиш-тозалаш цехлари билан таъминланиш бизда 23 процентни ташкил этди, 125 тайёрлов пунктида эса бундай цехлар умуман йўқ. Қорақалпоғистон Автоном республикаси, Жиззах, Сирдарё ва Тошкент областлари қуритиш-тозалаш цехлари билан айниқса ёмон таъминланган. Ваҳолонки, худди шу жойларда машина теримининг ҳажми айниқса катта.

Машинада пахта териш миқдори бундан буён ҳам ортаверади. Шу боисдан шошилинч чоралар кўрилмайдиган бўлса, ҳар йили ғоят кўп миқдорда толани бой бераверамиз.

Биз СССР Енгил саноат министрлиги олдига республика пахта тозалаш саноатининг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш масаласини қўйдик.

Пахта тозалаш саноати министрлиги, пудрат ташкилотлари, «Ўзбекхлопкомаш» шу беш йилликда 13 пахта тозалаш заводи, 90 қуритиш-тозалаш цехи, пахта ва чигит сақланадиган 300 омбор қуришлари, 210 қуритиш-тозалаш цехини реконструкция қилиб, уларнинг қувватини оширишлари зарур. Пахта тозалаш заводлари ва тайёрлов пунктларидаги асосий технология машина ускуналари ва механизация воситаларини модернизациялаш ва уларни янгиларига алмаштириш кенг миқёсда олиб борилиши керак,

Шу муносабат билан пахта тозалаш саноати машинасозлигини ривожлантириш ҳақида ҳам тўхталиб ўтиш лозим.

Кейинги йилларда «Ўзбекхлопкомаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси бир қатор янги ва модернизация қилинган машина, механизм ҳамда машина-ускуналар комплекси, шу жумладан пахтани қуритиш ва тозалаш поток линиялари, юқори унумли юк ортиш механизмлари ва транспортёрлар, вентиляторлар, тола ва момиқ ажратадиган машиналарни кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштириб олди. Ҳосилни қабул қилиб олиш ва сақлашни механизациялаш воситалари, қуритиш агрегатлари, тозалагичлар, жин-линтер машина-ускуналари, ҳовли ва цех ичи транспорт воситалари бирмунча яхшиланди.

Шу билан бирга ишлаб чиқариш қувватларининг ривожланиш даражаси, пахта тозалаш саноатининг техника билан жиҳозланиши ҳали бугунги кун талабларига жавоб бермайди. Пахта ҳажми ва уни тайёрлаш суръатларининг илдам ортиб бораётганлиги, пахта толаси сифатига талабнинг ортаётганлиги тармоқ олдига янги, янада мураккаб вазифаларни қўймоқда. Мавжуд қувватларни тубдан реконструкция қилмасдан ва техника билан қайта қуроллантирмасдан туриб бу вазифаларни ҳал этиш мумкин эмас.

Аммо «Ўзбекхлопкомаш» пахта тозалаш ускуналарига бўлган талабни атиги 65—70 процент қондирмоқда. Айрим иш турлари, айниқса, бунтларни тиклаш қўл меҳнатини ҳаддан ташқари кўп сарфлаган ҳолда оғир жисмоний меҳнат эвазига бажарилмоқда. Тайёрлов пунктлари, шунингдек, уруғлик чигит ва техник мақсадларда ишлатиладиган чигитни қайта ишлаш цехларида ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражаси жуда ҳам паст. Пахта тозалаш саноатида меҳнатни механизациялаш даражасининг пастлиги аввало техника воситаларини яратаётган илмий ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари ҳамда шу техникани ишлаб чиқараётган машинасозлик заводлари ишидаги камчиликлар билан боғлиқдир.

Етказиб берилаётган техника сифатига нисбатан жиддий эътирозлар мавжуд. Машиналарнинг ишини автоматик бошқарув контрол қилиш воситалари билан жиҳозлаш даражасини ошириш даркор.

«Ўзбекхлопкомаш» бирлашмасида жин-линтер арралари, колосниклар ҳамда арралараро прокладка сингари кўп ишлатиладиган деталларни зарур миқдорда тайёрлаш масаласи ҳамон ҳал этилмаган.

Пахта тозалаш заводларида технологик жараёнларни автоматлаштириш проблемалари жуда сусткашлик билан ҳал этилмоқда. Бу — жиддий нуқсон. Биз автомат пахта тозалаш заводларини бунёд этишга қатъият билан эришишимиз лозим. Республика Фанлар академияси бу йўналишдаги ташкилий иш формаларини ўйлаб кўриб, тегишли таклифлар киритиши керак. Пахтани дастлабки ишлаш технологик жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш, автомат заводлар яратишни республика илмий-техника кучлари фаолиятидаги асосий йўналишлардан бири деб қарамоқ керак,

Ўртоқлар! Пахтачиликни ривожлантириш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши бошқа тармоқларини ривожлантириш билан чамбарчас боғлангандир. Янги беш йилликда озиқ-овқат программасини бажариш юзасидан катта вазифаларни ҳал этиш, дон, мева, сабзавот ва айниқса, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни юксак суръатлар билан ошириш талаб этилади.

Шу беш йилликда республикада дон етиштиришни кескин кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Маккажўхори ва шоли экинлари майдонини янада кенгайтириш ва ҳосилдорлигини ошириш — бизнинг асосий резервимиздир. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, агротехника қоидаларига қатъий амал қилган, экинларни яхши парвариш қилаётган кўплаб бригадалар ҳар гектар ердан 80—90 центнердан маккажўхори, 60—70 центнердан шоли ҳосили олмоқдалар. Аммо бу ҳам чегара эмас. Маккажўхори ҳосилдорлигини гектар бошига юз центнерга, шоли ҳосилдорлигини 80—90 центнерга етказиш масаласини дадил вазифа қилиб қўйиш мумкин.

Суғориладиган ерларда донни беда билан аралаштириб экиш, шунингдек, оралиқ бошоқли дон, айниқса, арпа экиш доннинг ялпи ҳосилини кўпайтиришнинг муҳим омили ҳисобланади, Лалмикор ерлардан яхшироқ ва тўлароқ фойдаланиш, айниқса, сел омборларини қуриш йўли билан қисман суғориш, лалмикор ерларда деҳқончилик маданиятини ҳар томонлама ошириш зарур.

Ўн биринчи беш йилликда мева-сабзавотчилик янада ривожланади. Барча категориядаги хўжаликларда беш йилликнинг охирига бориб, мева-сабзавот маҳсулотлари ишлаб чиқариш 6 миллион тоннадан ошиб кетиши керак. 2 миллион 650 минг тонна сабзавот ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда. Биз картошка етиштиришни кескин кўпайтириш ҳақида қарор қабул қилдик. Республика аҳолисини ўзимизда етиштирилган картошка билан асосан таъминлаш вазифаси қўйилмоқда. Кўплаб картошкани омборларда сақлаб қўйишимиз ҳамда бутун йил давомида ундан рационал фойдаланишимиз лозим. Мева ва узум етиштириш анча кўпаяди.

Мева-сабзавотчиликни интенсивлаштириш ва ҳосилдорликни ошириш учун, бу тармоқни ихтисослаштириш ва концентрациялашни бундан буён ҳам амалга оширишимиз керак. Мева-сабзавотчилик хўжалиги министрлиги системасида ҳар бир районда зарур миқдорда ихтисослашган хўжаликлар ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Сабзавот, полиз экинлари уруғчилигини яхшилаш, йирик уруғчилик хўжаликлари ёки саноат негизида илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари тузиш юзасидан катта тадбирларни амалга ошириш, айниқса муҳимдир. Картошка, сабзавот, полиз экинлари, резавор, мева ва узум юзасидан селекция ишларини ривожлантириш, цитрус меваларни етиштиришни ҳар томонлама кенгайтириш лозим,

Боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослаштириш билан айни бир пайтда мавжуд боғ ва узумзорларни яхшилаш — боғ ва токзорларнинг оласига барҳам бериш, токларни тиргакларга кўтариб қўйиш биринчи навбатдаги вазифа ҳисобланади. Шундай қилинганида, ана шу майдонларнинг ўзидан икки-уч баравар кўп ялпи мева ва узум ҳосили олиш мумкин бўлади.

Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга мева ва сабзавотни қайта ишлаш ва сақлашни яхшилаши, аҳолини бу маҳсулотлар билан йил бўйи таъминлаши, қайта ишлаш корхоналари қувватини ошириши зарур.

Чорвачилик пахтачилик билан ёнма-ён бўлган энг муҳим тармоқдир. Сизларга маълумки, ўртоқлар, биз бу тармоқни ривожлантиришга жуда катта эътибор бермоқдамиз, бу соҳада катта муваффақиятларга эришдик. Лекин ҳаёт янги-янги талабларни, мураккаб вазифаларни ўртага қўймоқда.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Ўзбекистон ССРда чорвачиликни жадал ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорида ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV Пленумининг шу масала хусусидаги қарорида ўн биринчи беш йилликда чорвачиликни ривожлантиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилган. Ҳозир озуқабоп дон етиштиришни кўпайтириш негизида чорвачиликни ривожлантириш суръатларини янада ошириш тадбирлари тайёрланмоқда. Биз шу беш йилликда гўшт ва сут етиштиришни икки баравар кўпайтириш вазифасини қўймоқдамиз. Бу масалани биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу йилнинг охирида бўладиган навбатдаги пленумида муҳокама этамиз.

Алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш асосида озуқа ишлаб чиқаришни кескин кўпайтиришни таъминлашга асосий диққат-эътиборни қаратиш лозим. Барча турдаги мол ва паррандаларни кўпайтириш, чорва моллар маҳсулдорлигини яхшилаш керак. Биз бу йил гўшт етиштиришни 20 процент, сутни 15—20 процент, тухумни 20 процент кўпайтириш юзасидан ўртоқ Л. И. Брежневга ваъда берганмиз. Бу ваъдани ҳар қандай шароитда ҳам бажаришимиз лозим.

VI.

Ўртоқлар! Пахтачиликни бундан буён ҳам интенсивлаш ва пахта сифатини яхшилаш юзасидан республика партия ташкилоти олдида турган вазифаларнинг кўлами ва мураккаблиги экономикага партия раҳбарлигини муттасил такомиллаштиришни, коммунистларнинг авангардлик ролини оширишни, кадрлар танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни яхшилашни тақозо этади.

Область, район партия ташкилотлари ишида кўпгина қимматли, ижобий тажриба тўпланган. Қишлоқ хўжалигининг бу муҳим тармоғига партиявий раҳбарлик методларида илмий асосланганлик, комплекс ёндашиш, пировард юксак натижаларга эришишни кўзлаб иш юритиш тобора кенг ўрин олмоқда. Кадрлар ленинча иш услубини қунт билан эгаллаётган, истиқболни кўзлаб ғайрат-шижоат, омилкорлик билан иш олиб бораётган, коммунистларнинг аҳил, чинакамига коллектив иши йўлга қўйилган жойларда катта муваффақиятларга эришилмоқда.

Кейинги беш йил мобайнида республика қишлоқ хўжалигида банд бўлган КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатлар сони қарийб 12 процент кўпайди. Бугунги кунда қишлоқда 189 минг коммунист меҳнат қилмоқда, уларнинг учдан бир қисми далачиликда банддир. Механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари орасида коммунистлар сони ортди. КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинаётганлар орасида колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари 33 процентни ташкил этади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг II пленумида таъкидланганидек, кейинги йилларда партия, совет, хўжалик кадрларининг сифат составини яхшилаш юзасидан муҳим тадбирлар амалга оширилди. Бу тўлалигича қишлоққа ҳам тегишлидир. Ҳозирги пайтда район партия комитетлари биринчи секретарлари, райижроком раисларининг ҳаммаси олий маълумотли бўлиб, уларнинг тўртдан уч қисми мутахассислардир. Совхоз директорлари, колхоз раисларининг аксарияти олий ва ўрта махсус маълумотлидир. Бўлим бошқарувчилари, бригадирлар, устахона мудирлари ва бошқа ўрта бўғин раҳбарлари состави йил сайин яхшиланмоқда. Қишлоқда салкам юз минг қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари ишлаб турибди. Партия ташкилотлари оммавий касб кадрлари тайёрлашга жиддий эътибор бермоқдалар.

Кадрлар билан ишлашдаги мавжуд имкониятлардан оқилона, ишнинг кўзини билиб, КПСС XXVI съезди талабларига қатъий риоя қилган ҳолда фойдаланиш, кадрларни ғамхўрлик билан камол топтириш, агросаноат комплексининг ҳамма бўғинларини биринчи навбатда ўзини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг истеъдодли ташкилотчилари сифатида кўрсатган, сиёсий етук, коллективни жипслаштириш маҳоратига эга бўлган, коллективда ишчанлик, ижодий вазиятни вужудга келтира оладиган мутахассислар ҳисобига мустаҳкамлаш зарур.

Вазифа — раҳбар кадрларда ўз ишининг натижаларини объектив ва энг муҳими — ўз-ўзини танқид асосида баҳолай олишни қунт билан тарбиялашдан, уларда ишчанлик, қўйилган вазифаларни ҳал этишга сиёсий жиҳатдан ёндашиш, партия, жамоат ташкилотларига ҳамиша таяниб иш кўриш эҳтиёжини сезиш туйғуларини тарбиялашдан иборат. Бугунги кун талабларига жавоб беролмайдиган, эски тажрибасига ёпишиб олиб, партия ва давлат интизомини бузишга йўл қўяётган кимсалардан қатъият билан халос бўлиш лозим.

Бугун муҳокама этилаётган вазифаларни амалий равишда рўёбга чиқаришда қишлоқлардаги бошланғич партия ташкилотлари биринчи даражали роль ўйнайдилар. Область, шаҳар, район партия комитетлари партиянинг энг муҳим бўғинига раҳбарликни муттасил яхшиламоқдалар.

Республика партия ташкилотлари ҳаётида муҳим давр — ҳисобот ва сайловлар даври бошланди. Ҳисобот ва сайловлар КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездидан кейин биринчи марта ўтказилмоқда. Съезд қарорларининг кучли таъсири остида республикада 1981 йил ва умуман ўн биринчи беш йиллик социалистик мажбуриятлари ва планларини бажариш юзасидан қизғин кураш кетмоқда. Ҳисобот-сайлов кампанияси давомида ҳар бир партия группасининг, цех ва бошланғич партия ташкилотининг фаолиятини чуқур таҳлил қилиш, хўжаликка партия раҳбарлиги, сиёсий-тарбиявий ишлар практикасида тўпланган барча янги ва қимматли нарсаларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш лозим.

Ҳисобот ва сайловлардан бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлигини янада ошириш, партия сиёсатини амалга оширишда коммунистларнинг масъулиятини ошириш, сайлаб қўйиладиган партия органлари составини мустаҳкамлаш йўлида фойдаланмоқ зарур.

Социалистик мусобақа мўл пахта ҳосили учун курашда оммани сафарбар қилишнинг ишончли негизи бўлиб хизмат қилади. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш ва ошириб бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарори партия ташкилотлари, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари фаолиятининг узоқ муддатга мўлжалланган программаси ҳисобланади.

Мусобақанинг «Самарали ва сифатли ишлайлик!» деган шиори — жамоат бойлигига хўжайинларча муносабатда бўлиш, барча мавжуд ресурслардан, ишлаб чиқариш потенциалидан моҳирона ва энг кўп самара олинадиган қилиб фойдаланиш, энг кам сарф-харажат билан юқори натижаларга эришиш демакдир. Бригадалар, участкалар, бўлимларда социалистик мусобақани авж олдиришга алоҳида эътибор бериш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, иқтисод ва тежамкорлик учун курашда меҳнат коллективларининг ролини кучайтириш лозим.

Қишлоқ хўжалигини индустрлаштириш, меҳнатнинг энергия билан таъминланишини ўстириш барча ресурслардан тежаб-тергаб, авайлаб фойдаланиш масаласини алоҳида кескин қилиб қўймоқда. Афсуски, бу борада кўпгина камчиликларимиз бор. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти, ёқилғи, электр энергияси, металл ва хом ашёни иқтисод қилиш ва тежаш учун кураш ҳар бир партия ташкилотининг, республика ҳар бир меҳнаткашининг вазифаси бўлиб қолиши лозим.

Амалга ошириладиган ишлар, пахтачиликни ривожлантириш юзасидан белгиланган тадбирлар ҳар бир бандининг мазмуни ва моҳиятини республика деҳқонлари, барча меҳнаткашларининг онгига чуқур сингдириш учун бутун куч-ғайратимиз ва диққат-эътиборимизни қаратишимиз зарур.

(Охири тўртинчи бетда).

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШ ВА ПАХТА СИФАТИНИ ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши учинчи бетда).

Бу ўринда пропагандистлар, лекторлар, агитаторлар, сиёсий ахборотчилар, журналистлар — бутун идеология активимиз фаолияти учун кенг майдон очилади. Уларнинг ҳар бири топширилган ишнинг муҳимлиги ва масъулиятини тўла ҳис этган ҳолда умумий сафдаги ўз ўрнини, умумий ишдаги ўз ролини, умумпартиявий, умумхалқ вазифаларини бажаришга ўзининг шахсий даҳлдорлигини белгилаб олиши зарур.

Бу фаолиятнинг ҳаммаси коммунистик тарбия самарадорлиги ва сифатини ҳар томонлама ошириш ўзанида, партия XXVI съезди қўйган вазифалар, ўртоқ Л. И. Брежнев йўл-йўриқлари ва тавсиялари, КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори талаблари руҳида бўлмоғи лозим.

Сиёсий-тарбиявий ишнинг бутун арсенали — сиёсий ва иқтисодий ўқув шохобчаларидаги машғулотлар ҳам, лекторларнинг чиқишлари ҳам, агитаторларнинг суҳбатлари ҳам, матбуот чиқишлари ҳам, телевидение ва радио эшиттиришлари ҳам белгиланган мақсадга эришишга актив ва таъсирчан кўмаклашиши учун ишга комплекс, ҳар томонлама ёндашиш жуда муҳимдир.

Одамларнинг ақли ва қалбига таъсир ўтказишнинг барча воситаларидан собитқадам фойдаланиш керак. Миллионлаб меҳнаткашларнинг ғайрат-шижоатини ўз кўлами ва мураккаблиги жиҳатидан улкан вазифаларни бажаришга сафарбар этиш, социалистик мусобақанинг қудратли кучини юксак сифат натижаларига эришишга йўналтириш, ҳозирги замон агротехникаси муваффақиятларига мувофиқ илғор тажрибани аниқлаб, кенг пропаганда қилиш ва қунт билан жорий этиш, эришилган ютуқларни ишонарли тарзда ва ёрқин кўрсатиб бериш, мавжуд нуқсонларни қатъият билан бартараф этиш лозим.

Албатта, шуни бир дақиқа ҳам унутмаслик керакки, ўртоқлар, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаштириш аҳоли турмуш маданиятини ошириш билан қўшиб олиб борилиши, партиянинг программ социал-иқтисодий вазифасига — халқ фаровонлигини оширишга хизмат қилиши зарур. Леонид Ильич Брежнев айтганидек, «қатъий иқтисодий нуқтаи назардан туриб мақсадга эришишни таъминлаши лозим бўлган пировард мақсаддан келиб чиқиш тўғрироқ бўлади».

Узоқ истиқболга мўлжалланган катта, кенг кўламли иш олиб боришга тўғри келади. Бу — ишни авж олдириб юбориш учун ҳали вақт бор, бу ўринда бамайлихотир бўлиш мумкин деган маънони билдирмайди. Истиқболни бугунги кун ҳамиша белгилаб беради, эртанги эришиладиган натижа бугун сарфланадиган куч-ғайратга боғлиқдир, деб ўргатади партия. Шу боисдан, ҳозирданоқ бошланган йиғим-терим мавсуми қизғин авж олиб кетган паллада ҳам бугунги ишларимиз, ҳам истиқболдаги ишларимиз муваффақиятини таъминлаш учун барча зарур ишларни амалга ошириш зарур.

Ўртоқлар! Совет кишилари, бутун прогрессив инсоният 1982 йил декабрь ойида кўп миллатли давлатимизнинг шонли юбилейини — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигини тантанали нишонлайди. СССРнинг ташкил этилиши инсоният тараққиётида янги давр очган Улуғ Октябрь ишининг бевосита давоми, эркин миллатларнинг ихтиёрий иттифоқи тўғрисидаги улуғ Ленин ғояларининг амалда рўёбга чиқиши бўлди.

Леонид Ильич Брежневнинг сўзлари билан айтганда, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг бутун тарихи — Совет социалистик давлати доирасида бирлашган барча халқларнинг бузилмас бирлиги ва дўстлигининг вужудга келиши тарихидир. Бу — социалистик революция туфайли туғилиб, бугунги кунда жаҳондаги энг қудратли давлатлардан бири бўлган давлатнинг бекиёс юксалиши ва ҳар томонлама тараққий этиши тарихидир. Бу — социалистик давлатнинг байроғи остида жипслашган барча республикаларнинг, мамлакатда яшовчи ҳамма миллатлар ва элатларнинг иқтисодий, сиёсий ва маданий камол топиши ва чинакам гуллаб-яшнаши тарихидир.

Босиб ўтилган йўл совет кишилари қалбини буюк Ватанимиз, доҳиймиз Ленин бунёд этган қаҳрамон Коммунистик партиямиз билан фахрланиш туйғусига лиммо-лим тўлдирмоқда. Совет халқи, ижодкор халқ, бунёдкор халқ, паҳлавон халқ партия раҳбарлигида барча синовлардан ўтиб, жаҳоншумул тарихий ғалабаларга эришди.

Совет давлатининг ютуқлари ва муваффақиятлари, у тўплаган улкан тажриба планетамиздаги барча кишилар учун илҳомбахш намуна бўлиб, ҳозирги замон революцион ҳаракатининг йўлчи юлдузи бўлиб қолди.

Барча совет кишилари каби республикамиз меҳнаткашлари ҳам бу шонли санани муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқдалар. Ҳамма жойда саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг мусобақаси авж олмоқда, янги-янги марралар белгиланмоқда.

Масалан, республиканинг бир қатор шаҳарлари ва районлари, меҳнат коллективлари «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта!» ватанпарварлик ҳаракатини авж олдириш даъвати билан чиқди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бўлажак умумхалқ байрамининг улкан сиёсий аҳамиятини эътиборга олиб, пленум муҳокамасига «Республика меҳнаткашларининг СССР 60 йиллигини муносиб кутиб олиш ҳамда КПСС XXVI съезди қарорларини муваффақиятли бажариш юзасидан социалистик мажбуриятлари тўғрисида»ги масалани киритишни лозим деб топди.

Ушбу мажбуриятлар ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш, халқ хўжалик планлари ва умуман ўн биринчи беш йилликни барвақт бажаришни кўзда тутади.

Республика саноат корхоналарининг ходимлари ўн биринчи беш йиллик икки йили планини барвақт бажаришни кўзламоқдалар. Улар беш йиллик бошидан буён пландан ташқари 700 миллион сўмлик маҳсулотни реализация қилиш, қўшимча равишда 500 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни мўлжалламоқдалар. Ишлаб чиқариш ҳажми 1980 йилги даражадан 14 процент ортади, меҳнат унумдорлиги камида 8 процент оширилади.

Капитал қурилишда беш йилликнинг икки йилги пудрат ишлари программасининг барвақт бажарилиши таъминланади. Шу давр ичида меҳнат унумдорлиги 7 процент оширилади. Бригада пудрати методи бўйича қурилиш-монтаж ишлари йиллик ҳажмининг 60 проценти, уй-жой қурилишида эса камида 80 проценти бажарилади. Тугалланмаган қурилиш 10 процент қисқартирилади. Маблағларнинг барча манбалари ҳисобига 12,5 миллион квадрат метр уй-жой қурилади. Ишлаб чиқариш қувватлари, уй-жойлар ва маданий-маиший объектлар бир маромда, юксак сифат билан фойдаланишга топширилади. Куч ва маблағлар ишга тушириладиган энг муҳим объектларга максимал даражада жамланади.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари юбилей йилида олти миллион тонна пахта, уч ярим миллион тонна дон, олти миллион тонна мева-сабзавот маҳсулоти етказиб бериш учун курашишга аҳд қилдилар. Гўшт етиштириш 1980 йилга нисбатан 30 процент, сут 20 процент, тухум 40 процент кўпайтирилади. Пахтачиликда ва қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларида ишларни механизациялаш даражасини ошириш ҳамма жойда авж олдирилади. Юбилей йилида республикада камида 4,7 миллион тонна пахтани машиналарда териб олиш мўлжалланмоқда. Колхоз ва совхозларда меҳнат унумдорлиги 1980 йилга нисбатан 5 процент ортади.

Республиканинг транспорт, алоқа, сув хўжалиги, хизмат кўрсатиш соҳаси, илмий ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, ўқув юртлари, барча министрликлари ва идоралари ходимлари оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, халқ депутатлари Советлари, касаба союз ва комсомол органлари, идеология муассасалари, ижодий союзлар СССРнинг 60 йиллиги байрамига тайёргарлик кўриш юзасидан ташкилий ва агитация-пропаганда тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга оширишлари лозим.

Шонли юбилейни катта сиёсий воқеа сифатида, Улуғ Октябрь ғояларининг, партия ленинча миллий сиёсатининг, пролетар интернационализми принципларининг тантанаси, Советлар мамлакати халқларининг бузилмас дўстлиги, қардошлиги ва ўзаро ёрдами тантанаси сифатида ўтказиш лозим.

Ўртоқлар! Республиканинг партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол ташкилотлари, саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа, колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари, республиканинг барча меҳнаткашлари ўртага қўйилган вазифаларни шараф билан бажариб, озиқ-овқат программасини амалга оширишга ўзлари қўшадиган ҳиссаларини кўпайтирадилар, ўзларининг бутун куч ва билимларини КПСС XXVI съезди белгилаб берган улуғвор режаларни муваффақиятли бажаришга сафарбар этадилар, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг шонли юбилейини коммунистик қурилишда янгидан-янги муваффақиятлар билан нишонлайдилар, деб КПСС Марказий Комитетини, Марказий Комитет Сиёсий бюросини, шахсан Леонид Ильич Брежневни ишонтиришга ижозат бергайсизлар!

(Ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди).

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШ ВА ПАХТА СИФАТИНИ ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

ка воситаларидан янада самарали фойдаланиш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ирригация ва мелиорацияни ривожлантириш, янги ерларни ўзлаштириш, химиялаш ва комплекс механизациялаш асосида 1985 йилда давлатга камида 6 миллион тонна пахта сотиш таъминлансин.

2. Партия комитетлари зиммасига пахтачиликни интенсивлаш ва унинг самарадорлигини ошириш юзасидан бундан буён ҳам собитқадам ишни давом эттириш, иқтисод ва тежамкорлик учун, материал-пул харажатларини ва пахтанинг таннархини камайтириш, меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини ошириш учун кенг курашни авж олдириш вазифаси юклансин.

3. Партия комитетларидан, совет ва қишлоқ хўжалик органларидан ҳосилдорликни ошириш йўлларини муттасил излаш, ҳосил пастлиги сабабларини ўрганиб, уларга барҳам бериш, агротехникада қатъий бурилишга эришиш, консерватизмга, эскириб қолган усулларга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш талаб қилинсин. Ҳар бир хўжаликда пахтачиликдаги ҳамма ишларни юксак даражада механизациялаш асосида эрта етиладиган, мўл ҳосил олиш имконини берадиган илғор Тошкент технологияси ўзлаштирилишига эришилсин. Шу асосда дефолиация ўз вақтида ўтказилиши таъминлансин, машиналардан кенг фойдаланган ҳолда ҳосил йиғим-терими октябрнинг биринчи ярмида, ёғин-сочин бошлангунга қадар ниҳоясига етказилсин.

Минерал ўғитлар ва гербицидлардан фойдаланиш самарадорлиги оширилсин, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашнинг яхлитлаштирилган ва биологик методларини жорий этиш юзасидан қўшимча тадбирлар кўрилсин.

Деҳқончилик маданиятини бутун чоралар билан ошириш, шу беш йилликда республиканинг барча хўжаликларида алмашлаб экиш жорий этилишини ниҳоясига етказиш таъминлансин.

4. Қишлоқ хўжалик министрлиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», «Госкомводстрой» зиммасига сув хўжалиги қурилиши, суғориладиган ерларни кенгайтириш ва уларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш, суғориш шохобчалари ва коллектор-дренаж тармоқларини техникавий жиҳатдан такомиллаштириш соҳасидаги ишларни янада кучайтиришни таъминлаш вазифаси юклансин. 1981—1985 йилларда янгидан суғориладиган камида 485 минг гектар, шу жумладан колхозларнинг маблағлари ҳисобига 30 минг гектар ер ўзлаштирилсин. Қарши ва Жиззах даштларини ўзлаштириш давом эттирилсин. Толлимаржон, Туямўйин, Ҳисорак, Қоровултепа сув омборлари ва бошқа объектлар фойдаланишга топширилсин. План интизомининг бузилишига, капитал маблағларнинг сочиб юборилишига йўл қўйилмасин, қурилиш ва ер қазиш техникасидан ҳамда бошқа материал-техника ресурсларидан тўлиқроқ фойдаланилсин. Айни вақтда эски суғориш системаларини реконструкция қилиш, далаларни йириклаштириш ва текислаш, уларни сув билан таъминлашни яхшилаш ишлари кенг жабҳада олиб борилсин, сувнинг мумкин қадар кўпроқ тежалишига, капитал маблағлар самарадорлиги оширилишига эришилсин.

5. Қишлоқ хўжалик министрлиги «Госкомсельхозтехника», «Главсредазирсовхозстрой» ва уларнинг жойлардаги органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига пахтачиликни комплекс механизациялашни ҳар томонлама ривожлантириш, янги қишлоқ хўжалик техникасини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш, ҳосилни машинада териб олиш даражасини ошириш йўлини изчиллик билан ўтказа бориш, беш йиллик охиригача машина терими даражасини 90-95 процентга етказиш вазифаси юклансин.

Техникадан оқилона ва ғоят самарали фойдаланиш, уни тегишлича асраш, колхоз ва совхозларнинг техника хизматини тубдан яхшилаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилинсин.

6. Пахтачилик билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот муассасаларининг эътибори республиканинг ҳар бир зонаси учун илмий асосланган деҳқончилик системаларини ишлаб чиқиб, жорий этиш, тезпишар пахта навларини яратиш, мўл ҳосил етиштиришнинг илғор методларини кенг оммалаштириш зарурлигига жалб қилинсин.

Илмий ва тажриба-конструкторлик ташкилотлари, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари пахтачиликни комплекс механизациялашни ниҳоясига етказиш учун янги, янада мукаммал машиналарни ишлаб чиқиб, уларни тезроқ ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни таъминласинлар. 100 от кучига эга бўлган тракторларни, кўп юк ортиладиган прицепларни кўплаб ишлаб чиқариш жадаллаштирилсин, пахта териш машиналари ва бошқа зарур машина-механизмларни ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

7. Қишлоқ хўжалик органлари ва пахта тозалаш саноати корхоналаридан пахта ва толанинг сифатини бундан буён ҳам бутун чоралар билан яхшилаш, ғўзанинг серҳосил навларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш машина терими, пахтани асраш ва қайта ишлаш технологиясини такомиллаштириш, чигитнинг, айниқса, аниқ экиш учун туксизлантирилган чигитнинг сифатини ошириш талаб қилинсин.

Пахта тозалаш саноати министрлиги пахтани бирламчи ишлаш технология жараёнларини автоматлаш борасидаги ишларни жадаллаштирсин, пахта заводлари, тайёрлов пунктлари ва қуритиш-тозалаш цехларининг қувватлари анча оширилишини таъминласин.

8. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми пахтачиликни ривожлантириш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа барча тармоқларини ривожлантириш билан чамбарчас боғлиқ эканлигини алоҳида таъкидлаб, область, район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига, совет ва қишлоқ хўжалик органларига озиқ-овқат программасини бажариш юзасидан амалий тадбирлар кўришни, дон, мева, сабзавот ва айниқса чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни юксак суръатлар билан кўпайтиришни топширади. Маккажўхори ва шоли, бошоқли дон экинлари, картошка ва сабзавот майдонларини янада кенгайтиришга алоҳида эътибор берилсин, уларнинг ҳосилдорлиги кескин оширилишига эришилсин. Боғдорчилик ва узумчилик ривожлантирилсин, цитрус мевалар етиштириш бутун чоралар билан кўпайтирилсин. Ўзбекистон ССР Мева сабзавот хўжалиги министрлиги маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан бир қаторда уни асраш ва қайта ишлашни яхшиласин, корхоналарнинг қувватини оширсин, аҳолини янги сабзавот, мевалар билан ва уларни қайта ишлаш маҳсулотлари билан бутун йил бўйи узлуксиз таъминласин.

Чорвачилик соҳасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV пленуми «КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Ўзбекистон ССРда чорвачиликни ривожлантиришни жадаллаштириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан республика партия ташкилотининг вазифалари ҳақида» қабул қилган қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилган тадбирлар, шунингдек, 1981—1985 йилларда ем-хашак етиштириш комплекс программаси сўзсиз бажарилишига эришилсин.

Алмашлаб экиладиган далаларда озуқабоп экин майдонларини кенгайтириш, аралаш, такрорий, оралатиб экиладиган озуқа экинларини кенг жорий этиш ва уларнинг ҳосилдорлигини ошириш йўли билан ем-хашак етиштиришни кескин кўпайтиришга, шунингдек, озуқа ишлаб чиқаришнинг илғор технологияси асосида ем-хашакнинг сифатини яхшилашга асосий эътибор қаратилсин.

9. Пахтачиликни янада ривожлантириш ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини юксалтириш соҳасида республика партия ташкилоти олдида турган вазифаларнинг кенг кўлами ва мураккаблиги партия раҳбарлиги савиясини оширишни, омма ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг янада мукаммал методларини тақозо этади. Колхозлар ва совхозлар, хўжаликлараро корхоналар, қурилиш, мелиорация, қайта ишлаш корхоналари ва бошқа корхоналар бошланғич партия ташкилотларининг ролини яна ҳам ошириш зарур.

Область ва район партия комитетлари зиммасига ўз куч-ғайратларини пахтачиликни янада интенсивлаш ва пахта сифатини ошириш, деҳқончилик ва чорвачиликнинг барча маҳсулотларини етиштиришни кўпайтириш юзасидан конкрет топшириқларни ҳал этишга қаратиш вазифаси юклансин. Кам ҳосил олаётган хўжаликларда, бўлимларда, бригадаларда собитқадам иш олиб бориш, районда ҳосилдорлиги паст бўлган биронта ҳам хўжалик, колхозлар ва совхозларда эса биронта ҳам бўлим ва бригада бўлмаслиги учун қолоқларни илғорлар даражасига чиқариб олиш юзасидан конкрет амалий тадбирларни кўриш зарур. Коммунистларни ишлаб чиқаришнинг энг муҳим участкаларига қўйиш муттасил яхшилансин, партия ва давлат интизоми бутун чоралар билан мустаҳкамлансин.

Колхоз ва совхозларнинг раҳбар кадрларини, айниқса, пахтачиликни интенсивлашда ва деҳқончилик билан чорвачиликнинг бошқа тармоқларини ривожлантиришда ҳал қилувчи роль ўйнайдиган ўрта бўғин кадрларини, мутахассислар ва механизаторларни тайёрлаш ҳамда тарбиялаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилинсин.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг куч-ғайратлари социалистик мусобақани янада ривожлантиришга, қишлоқ меҳнаткашларининг интизомини мустаҳкамлаш ва активлигини оширишга, улар учун энг яхши маданий-маиший шароитларни вужудга келтиришга қаратилсин.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми партия XXVI съездининг қарорларидан илҳомланган колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, механизаторлар, мутахассислар, олимлар, хўжаликларнинг раҳбарлари, саноат ходимлари, шаҳар ва қишлоқнинг барча меҳнаткашлари республикада пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантириш юзасидан ўн биринчи беш йилликда ўртага қўйилган вазифани шараф билан бажарадилар, совет халқининг фаровонлигини ошириш ишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб КПСС Марказий Комитетига, Сиёсий бюрога ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга ваъда беради.

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ СССР 60 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ ВА КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИШ ЮЗАСИДАН ҚАБУЛ ҚИЛГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари юбилей йилида 6 миллион тонна пахта, 3,5 миллион тонна дон, 6 миллион тонна мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш учун курашишга қарор қилдилар. Гўшт етиштириш 1980 йилдагига нисбатан 30 процент, сут — 20 процент, тухум — 40 процент кўпайтирилади. Пахтачиликда ва қишлоқ хўжалигининг барча бошқа тармоқларида ишларни механизациялаштириш даражасини ошириш соҳасидаги ишлар ҳамма жойда кучайтириб юборилади. Юбилей йилида республикада машиналар билан камида 4,7 миллион тонна пахта терилади. Колхоз ва совхозларда меҳнат унумдорлиги 1980 йилга нисбатан камида 5 процент оширилади.

Республикадаги транспорт, алоқа, сув хўжалиги, хизмат кўрсатиш, илмий ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, ўқув юртлари, барча министрлик ва идораларнинг ходимлари ўз зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги олдидан омманинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини янада оширишга ғоят катта аҳамият бериб, қарор қилади:

1. Саноат, транспорт, алоқа корхоналари, қурилишлар, колхоз ва совхозлар, ташкилотлар ва муассасалар меҳнат коллективларининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш ва КПСС XXVI съезди қарорларини муваффақиятли бажариш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятлари маъқуллансин.

Социалистик мажбуриятлар қабул қилган ва «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта!» шиори остида меҳнат вахтасида турган Тошкент шаҳридаги Ҳамза райони, Ангрен, Жиззах шаҳарлари, Амударё, Пахтаобод, Ромитан, Пахтакор, Қамаши, Уйчи, Ургут, Жарқўрғон, Ворошилов, Оҳангарон, Ғалаба, Киров, Хонқа районлари меҳнаткашларининг ватанпарварлик ташаббуси қўллаб-қувватлансин ва ҳамма жойда оммалаштирилсин.

2. Партия, совет, касаба союз, комсомол, хўжалик ва жамоат ташкилотлари оммавий ватанпарварлик ҳаракатидан фойдаланиб, меҳнат коллективларининг куч-ғайратини КПСС XXVI съезди қарорларини, иқтисодий ва социал тараққиёт вазифаларини, 1981 ва 1982 йиллардаги ва умуман ўн биринчи беш йилликдаги топшириқларни тўла ва ошириб бажаришга, меҳнаткашлар фаровонлигини ўстиришни таъминлашга қаратсинлар.

Социалистик мусобақани ташкил этиш янада юксак сифат даражасига кўтарилсин, ҳар бир коллективда ижодий изланиш, юксак масъулият, камчиликларга нисбатан муросасизлик вазияти вужудга келтирилсин. Мусобақанинг ленинча принциплари — ошкоралик, натижаларни таққослаш, илғор тажрибани такрорлаш имконияти доимо такомиллаштирилсин. СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятларни бажаришда барча ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар, мутахассислар ва хизматчилар, бригадалар, участкалар, бўлимлар, фермалар, цехлар, корхоналар, бирлашмалар, хўжаликлар, ташкилотлар, муассасалар, ўқув юртларининг барча коллективлари актив қатнашиши таъминлансин.

3. Область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари республикадаги меҳнат коллективларининг СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига қабул қилган социалистик мажбуриятлари бажарилишини таъминлаш юзасидан ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кенг авж олдириб юборсинлар. Барча мавжуд ресурслардан, ишлаб чиқариш потенциалидан моҳирлик билан ва самарали фойдаланишда коммунистларнинг авангардлик роли бутун чоралар билан оширилсин, кам чиқим билан юксак натижаларга эришилсин, мусобақалашувчиларнинг куч-ғайрати меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот сифатини яхшилашга, хом ашё, материаллар, ёқилғи ва электр энергиясини тежашга, асосий фондлардан яхшироқ фойдаланишга, маҳсулот етказиб бериш планларини белгиланган муддатда ва турда сўзсиз бажаришга қаратилсин.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига тайёргарлик давомида бутун идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар ғоявий, меҳнат ва ахлоқий тарбияни янада такомиллаштиришга, меҳнаткашларда юксак ватанпарварлик ва социалистик интернационализм хислатларини, улуғ социалистик Ватанга чексиз садоқат, совет халқи революцион ғалабаларини шай туриб ва маҳорат билан ҳимоя қилиш хислатларини ривожлантиришга қаратилсин.

4. Ўзбекистон касаба союзлари республика Советига социалистик мусобақани уюштиришда, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини байрам қилишга ҳозирлик кўришда касаба союзларининг кенг иштирок этиши юзасидан тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш тавсия этилсин. Шу ишларнинг ҳаммаси партия XXVI съезди хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида ўртага қўйган вазифаларни ҳал этишда ишчилар, колхозчилар, зиёлилар, барча меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш ва жамоат активлигини янада ривожлантириш белгиси остида олиб борилсин. Министрликлар ва идоралар, жамоат ташкилотлари билан бирга СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига ўтказиладиган мусобақа ғолибларини маънавий ва моддий рағбатлантириш тадбирлари кўзда тутилсин.

5. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига СССРнинг 60 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун мусобақада комсомоллар билан ёшларнинг актив иштирок этишига қаратилган ишларни кенг авж олдириб юбориш топширилсин. Ғоят муҳим халқ хўжалик объектлари қурилишида, саноат ва қишлоқ хўжалигининг бир қанча тармоқлари, хусусан ғаллачиликда, пахта йиғим-терими кампаниясида қишлоқ меҳнаткашларига ёрдам кўрсатишда комсомолнинг оталиғи яхшилансин. Ёш авлодни коммунистик ғоявийлик, халқларнинг бузилмас дўстлиги, Коммунистик партия ва Ленин комсомолининг шонли интернационалистик анъаналари руҳида тарбиялаш билан ёшларнинг меҳнати ўртасидаги узвий алоқанинг зарурлигига алоҳида эътибор берилсин.

6. Республика министрликлари ва идоралари, жамоат ташкилотлари зиммасига меҳнат коллективлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига қабул қилган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришларини таъминлаш чораларини кўриш вазифаси юклансин.

Газета ва журналлар, телевидение ва радио редакциялари социалистик мусобақанинг боришини мунтазам ёритиб турсинлар, илғорлар тажрибасини, қимматли ташаббусларни кенг пропаганда қилиб, оммалаштирсинлар, меҳнатда юксак натижаларга эришиш йўллари ва методларини ҳар томонлама кўрсатиб берсинлар.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССРнинг ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлилари, барча меҳнаткашлари Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун оммавий ватанпарварлик ҳаракатини янада кенг авж олдириб юборадилар, шонли юбилейни коммунистик қурилишда, КПСС XXVI съездининг тарихий қарорларини амалга оширишда янги катта муваффақиятлар билан нишонлайдилар, деб қатъий ишонч билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада химия фанини ривожлантириш ва малакали кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун Тошкент автомобиль йўллар институти ҳузуридаги юза актив моддалар илмий-тадқиқот лабораториясининг мудири профессор Тоҳир Маҳмудович **Маҳмудовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Тошкент Олий партия мактабида кўп йил самарали ишлаганлиги учун мактаб канцеляриясининг мудири ўртоқ Мария Михайловна **Пановага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллик самарали илмий педагогик фаолияти, республика қишлоқ хўжалиги учун инженер кадрлар тайёрлашдаги хизматлари учун Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг кафедра мудири ўртоқ Михель Исрулевич **Ландсманни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми физика фанини ривожлантириш ва халқ хўжалиги учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун Тошкент электротехника алоқа институтининг проректори ўртоқ Тоймас Соттиевич **Йўлдошбоевни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлиги, республика нефть химияси саноатини ривожлантиришга шахсан катта ҳисса қўшганлиги учун «Фергананефтеоргсинтез» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводининг ходимларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Самарқанд областида капитал қурилишни ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли 4-ихтисослаштирилган механизациялашган кўчма колонна бошлиғи ўртоқ Рўза Амиржоновна **Налбандьянцга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор»** фахрий унвони берди.

Редактор Н. НАСИМОВ.

Р 06433. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. 1716.